National Library 55 253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

National Library
Bibliothèque Nationale
FEB
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

B003 IC 1415

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 9 (3026) XXXIII aastakäik

Neljapäeval, 2. veebruaril 1984 — Thursday, February 2, 1984

Üksiknumbri hind 70 centi

T. E. Võitlejate Ühingu 31. aastapäeval vääristati kahe organisatsiooni liikme tööd kuldmärgiga. Pildil vasakult TEVÜ esimees Ülo Tamre, kuldmärgi saajad Arvo Lehari ja Johannes Kirsipuu, ning kuldmärkide üleandja E. V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo. Foto: Vaba Eestlane

USA Balti riikide poliitika

Välisministeeriumi bülletään selgitab USA valitsuse seisukohti Balti riikide küsimusis

Ühendriikide välisministeerium (inglise keeles „Department of State") koostab korrapäraselt lühikeste bülletäänide seeriat pealkirjaga „Gist" (mida võiks tõlkida kui „tuuma" või „olulist kokkuvõtet"), milles kirjeldatakse USA välispoliitikat kõikide eririikide puhul. Välisministeeriumi vastav allorgan „Bureau of Public Affairs" levitab seda bülletäänide seeriat valitsusametnikele ja teistele asjahuvilistele kui konspektiivset kokkuvõtet Ühendriikide välispoliitilisest hoiakust eri riikide suhtes ja MITTE kui täiuslikke, formaalseid välispoliitilisi deklaratsioone.

Asja avaldati järjekordne „Gist'i" seeria bülletään pealkirjaga „The Baltic States: US Policy" („Balti riigid: USA poliitika"), mis on dateeritud jaanuar 1984. Anname allpool edasi sõna-sõnalise tõlke sellest kaheleheküljelisest Ühendriikide välisministeeriumi publikatsioonist.

TAGAPÕHI:

Ühendriigid ei tunnusta Eesti, Läti ja Leedu ebaseaduslikku, jõuga läbiviidud inkorporeerimist N. Liitu aastal 1940. Osana üldisest Ühendriikide poliitikast nende okupeeritud riikide puhul jätkab Ühendriikide valitsus viimaste iseseisvate Balti valitsuste diplomaatiliste esindajate tunnustamist ja nendega ametalalist suhtlemist. Eesti, Läti ja Leedu esinduste juhatajad Ühendriikides omavad täielikke diplomaatilisi privileege ja immuniteeti. Nende rolli tähtsiks osaks on ülalhoida vaba Eesti, Läti ja Leedu lõppeesmärki.

HELSINGI LÕPPAKT JA ÜHENDRIIKIDE POLIITIKA:

Ühendriikide poolehoid Balti riikide vabadusele on evinud laia, kaheparteilist toetust sellest saadik, kui seda väljendati esmakordselt aastal 1940. Selgitamaks meie seisukohta Helsingi Lõppakti tõlgitsemisel ütles Ühendriikide delegatsiooni esimehe asetäitja järgmist aastal 1980 Madriidi ülevaate konverentsil:

„Ühendriigid ei tunnusta Läti, Leedu ja Eesti riikide ebaseaduslikku inkorporeerimist N. Liidu poolt, mis viidi läbi relvastatud jõuga. Ma tuletaks ka meelde avaldust IV-ndas Põhimõttes (s.t., riikide territoriaalne puutumatus) mille kohaselt ei tunnustata kui seaduslikku ühtegi territooriumi okupeerimist või omandamist, mis on läbiviidud rikkudes rahvusvahelist õigust. Ja ma väljendaksin järjekordselt minu valitsuse järjekindlat tõlgitsust, et see säte kehtib Balti riikide puhul."

PRESIDENT REAGANI AVALDUS BALTI KÜSIMUSES:

Juulikuus 1983, Balti riikide de jure tunnustamise 61-se aastapäeva tähistamise puhul, andis Ühendriikide suursaadik ÜRO juures üle ÜRO peasekretärile presidendi avalduse. See nentis muuhulgas järgmist:

„Ameeriklased jagavad Balti rahvaste õiglasi püüdlusi riiklikuks iseseisvuseks. Meie ei saa jääda tummaks olles vastakuti NSV Liidu valitsuse jätkuva keeldumisega lubada neil rahvastel olla vabad. Meie hoiame ülal nende õigust otsustada oma rahvuslike saatuste üle, õigust mida sisaldab Helsingi deklaratsioon mis kinnitab, et „kõikidel rahvastel on alati õigus otsustada täies vabaduses, siis ja nii kuidas nad soovivad seda teha, nende sisemise ja välise poliitilise staatuse üle, ilma väljaspoolt tuleva sissesegamiseta, ja taotleda oma soovide kohaselt nende poliitilist, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist arengut."

Sellel põhjusel ei ole Ühendriikide valitsus kunagi tunnustanud Balti riikide vägivaldset inkorporeerimist N. Liitu ja ei tee seda ka tulevikus.

Praegusel tähtpäeval meie soovime taaskinnitada seda poliitikat täheldades Ühendriikide poolt aastal 1922 Balti vabariikidele antud tunnustuse aastapäeva. Tehes seda meie demonstreerime oma jätkuvat pühendumist Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetele ja eesmärkidele ning rahu ja vabaduse üritusele maailmas."

KÕNESOLEVA ÜHENDRIIKIDE POLIITIKA TÄHTSUS:

Ühendriikide seisukoht ülalhoides Balti rahvaste õigust vabadusele on meeldetuletuseks, et demokraatlik Lääs ei ole unustanud seda ülekohut, mida on tehtud nendele rahvastele, samuti on see lootuse sümboliks tulevikus. See seisukoht on täielikult kooskõlas tähtsusega, mida Ühendriigid ja enamus maailma riikidest osutavad inimõigustele, eriti nii kuidas seda on väljendatud Helsingi lõppaktis.

BALTI DIPLOMAATILINE ESINDUS:

Balti esindused Ühendriikides on jätkuvasti tähtsateks sümboliteks Balti rahvastele ja meie jätkame asjaajamist nende diplomaatidega terves reas asjakohastes küsimustes. Need kolm legatsiooni on diplomaatilised entiteedid, täielikult iseseisvad Ühendriikide valitsuse finantseerimisest. Neid majandatakse Eesti, Läti ja Leedu valitsuste varadega, mis blokeeriti Ühendriikide poolt aastal 1940.

POLIITIKA RAKENDUSED:

Meie poliitikat Balti riikide suhtes avaldatakse mitmel viisil:

Välisminister ehk riigisekretär („the Secretary of State") avaldab igaaastased rahvusliku tähtpäeva (s.t., iseseisvuse aastapäeva) tervitused Balti rahvastele nende chargé d'affaires'ide kaudu ja välisministeeriumi kõrgemad esindajad võtavad osa nende kolme legatsiooni ametlikest rahvuslike tähtpäevade tähistamistest.

Meie toetame uudiste ja informatsiooni edastamist Balti rahvastele nende emakeeles Ameerika Hääle ja Vabadusraadio saadete kaudu.

Meie väljendame korduvalt kõikidel asjakohastel juhtudel meie legaalselt mittetunnustamise poliitikat nende kolme riigi vägivaldse NSV Liitu inkorporeemise suhtes.

Meie suursaadik Moskvas ja ministri tasemel olevad Ühendriikide valitsuse liikmed ei külasta Balti riike.

MÕJU ÜHENDRIIKIDE JA N. LIIDU VAHELISTELE SUHETELE:

N. Liit on olnud täielikult teadlik meie kõnesolevast poliitikast selle teatavaks tegemisest saadik aastal 1940 ja selle seisukoha avaldamine ei ole mõjutanud mingil tähtsal viisil meie kahepoolsete suhete sisu või kulgemist. Aegajalt me suhtleme NSV Liiduga sarnastes küsimustes nagu Ühendriikide kodanike huvid perekondade taasühendamise juhtumite puhul, mis hõlmavad isikuid, kes elavad Balti riikides või siis kriminaalsete juurdluste käigus. Kuid vajadus suhelda nõukogude võimudega sarnastes spetsiifilistes küsimustes ei vähenda meie hinnangul mittetunnustamise poliitika terviklikkust või sisu (inglise keeles „detract from the integrity or substance of the nonrecognition policy.")

Uus Eesti NSV peaminister

Valter Klauson asendati Bruno Sauliga

Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee pleenumil 17. jaan. vabastati Valter Klauson keskkomitee liikme kohustustest seoses tema pensionile minekuga.

Järgmisel päeval, 18. jaan. vabastati ta Eesti NSV Ülemnõukogu 10. koosseisu kaheksandal istungijärgul Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe kohustustest pärast EKP esimese sekretäri K. Vaino sellekohast ettepanekut, kes soovitas tema asemele nimetada uueks Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimeheks Bruno Eduardi p. Sauli. Ministrite nõukogu esimehe koht on vastav peaministri kohale.

V. Klausonile, sündinud 2. jaan. 1914 Luuga maakonnas, määrati liidulise tähtsusega personaalpension. Ta on olnud Ministrite Nõukogu esimeheks alates 1961. aastast.

Uus peaminister Bruno Saul on sündinud Narvas 1932. aastal ja nagu märgitakse on ta rahvuselt eestlane, parteiliige aastast 1960. Hariduselt raadioinsener, lisaks on tal parteipoliitiline kõrgharidus ja majanduskandidaat. Ta on olnud kaheksa aastat Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja, aga 1983. a. aprillist alates EKP Keskkomitee sekretär.

K. Vaino ütles tema edutamisel, et ta sobivat Eesti „vabariigi valitsuse juhi ametikohale" oma tööalaste ja „inimlike" omaduste poolest.

Ta on saanud oma senise tegevuse eest 3 Tööpunalipu ordenit, ordeni „Austuse märk" ja medali, ka on ta N. Liidu riikliku preemia laureaat.

Iisraeli araablased kurdavad

JERUUSALEMM — Iisraeli peaministril Yitzhak Shamiril oli enneolematu kokkusaamine Iisraeli araablaste vähemusgrupi esindajaiga, kes kurtsid talle ebavõrdset kohtlemist valitsuse poolt ja äärmuslike juudi organisatsioonide vägivalla pärast. Nad ütlesid Shamirile, et 18 prots. Iisraeli araabia elanikkonnast tunnevad end isoleeritud ja mahajäetud.

Moskva süüdistab USA-d lepingute murdmises

MOSKVA — N. Liit süüdistas USA-d, et nad on rikkunud SALT (Strategic Arms Limitation Talks) II kokkulepet ja ütlesid, et neil on tõendeid, et Washington on samal ajal murdnud ka teisi relvastuse kontrolli kokkuleppeid. Ebatavaliselt tegi N. Liidu valitsus selle diplomaatilise noodi täies ulatuses meedias teatavaks. Arvatakse, et seda tehti tahtlikult seoses president Ronald Reagani uuesti kandideerimisega.

Tshiili politsei arreteeris natsiküti

SANTIAGO — Politsei arreteeris natsiküti Beate Klarsfeldi ja kuus meest, kui nad ajasid laiali nende demonstratsiooni, kes nõudsid, et Tshiili annaks välja endise SS-ohvitseri Walter Rauffi. Klarsfeld on Lääne-Saksamaa kodanik, kuid ta juhtis umbes 30-st tshiililasest guppi protestidemonstratsioonil presidendi palee ees, kes nõudsid karjudes, et Tshiili annaks välja natsi Rauffi.

PÕHJALA TUUMAVABAKS TSOONIKS!

Prof. TÕNU PARMINGU loeng

kolmapäeval, 8. veebruaril

kell 7.30 õ.

Tartu College'is

Korraldab Metsaülikool

EESTI MAJANDUSKLUBI KANADAS

LOENGUD

9. VEEBR. KELL 7.30 õ. EESTI MAJA VÄIKESES SAALIS

1. **„KUIDAS SÄÄSTA ISIKLIKKU TULUMAKSU?"** — Esitab **Helle Rannik** — endine keskvalitsuse tulumaksu revident ja HELLARRA SERVICE omanik.
2. **„PÄRANDUSTOMBU PLANEERIMINE."** — Esitab advokaat **Tõnis Laar.**

Pärast loenguid läbirääkimised. **Kõik kaasmaalased teretulnud! Sissepääs tasuta.**

KALEVI VÕRKPALLI KLUBI kutsub kõiki

KALEVI MÜRGLILE

reedel, 10. veebr. kell 7.30 õ.

Tartu College'i

Sissepääs $5.00 **Vanuse tunnistus vajalik**

TERR „KUNGLA" esitab suuresinemise

Kaval Ants ja Vanapagan

10. märtsil kell 7 õ. Minkler Auditoorium, 1750 Finch Ave. E.

Piletid täiskasvanuile $8.—, õpilased, pensionärid $6.—

Piletid saadaval liikmetelt, Pokost ja Abistamiskomiteest

T.E.V. ÜHING korraldab pühap., 12. veebr. s.a. algusega kell 3 p.l. Toronto Eesti Maja keskmises saalis Eesti Vabariigi sõjavägede ülemjuhataja ja skautlike organisatsioonide peavanema

kindral Johan Laidoneri 100 a. sünnipäeva tähistamise

Kaastegevad: KANADA EESTI SKAUTIDE JA GAIDIDE MALEVAD. Kõne — VALDO LILLAKAS.

Muusikalises osas — sopran TAMARA NORHEIM.

Sissepääs $3.—. Gaididele ja skautidele tasuta.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Kõigi eesti organisatsioonide tervitused T.E. Ühispangale andis edasi EV aupeakonsul Ilmar Heinsoo. Ees lauas istuvad Male Kask, Silver Kask, lätlane V. Kronbergs, Erna ja Karl Arro Foto: Vaba Eestlane

Presidendivalimised ja maailmapoliitika

Ajal, mil Kanada peaminister Pierre Trudeau otsib oma verest tühjaks jooksnud ja amatöörlikult planeeritud rahukampaaniale abi raudeesriidetagustelt Moskva trabantidelt, on N. Liidu ja Ühendriikide vahel puhkenud äge sõnasõda vastastikusele koostööle ja omavahelisele dialoogile aluste leidmiseks. Peaosi selles sõnalahingus mängivad Ühendriikide president Reagan ja N. Liidu kommunistliku partei juht Andropov, kes on avalikkusest juba ligemale pool aastat kadunud, kuid kelle seisukohad, sõnavõtud ja deklaratsioonid ilmuvad ametliku teadetebüroo Tassi kaudu nõukogude massimeediumides. Mõlemale riigipeale aitavad oma sõnavõttudega kaasa N. Liidu välisminister Gromõko ja Ühendriikide välisminister Shultz, kelle osatähtsus võttis eriti silmatorkavad dimensioonid äsja Stokholmis alustatud Helsingi kokkulepete järelkonverentsi sissejuhataval perioodil.

Nende sõnavõttude ja deklaratsioonide sisusse tungimisel selgub juba pealiskaudsel vaatlusel, et mõlemad pooled on viimasel ajal diametraalselt oma seniseid seisukohti ja retoorikat muutnud. Kui president Reagan on oma väljendustes muutunud tunduvalt leplikumaks ja koostööd otsivamaks, siis Andropov ja Gromõko on muutunud nõukogude seisukohtade esitamisel tunduvalt sõjakamaks, kusjuures madallöökide andmine on tehtud Gromõkole ülesandeks.

Andropov mainib oma viimases „Pravdale" antud müstilises intervjuus, et N. Liit on valmis Ühendriikidega dialoogi alustama, kuid ta ei nõustu ühelgi tingimusel sellega, kui Washington hakkab Moskvaga rääkima alla kriipsutades oma jõupositsiooni. Andropov lükkas kategooriliselt tagasi ka Ühendriikide ettepaneku keskmise lennuulatusega rakettide piiramise läbirääkimiste taasalustamiseks, kui ameeriklasd enne seda oma Lääne-Euroopasse toodud ja toodavaid Pershing 2 rakette ei likvideeri.

Gromõko sõnavõtt Stokholmis konverentsil oli erakordselt sõjakas ja ründav, kusjuures tema kallaletungi peamiseks märklauaks oli Ühendriikide president Reagan. N. Liidu välisminister süüdistas Ühendriike sõjaõhutamises, militarismis ja terrorismis, mainides, et Reagani administratsioon relvastub palaviku kiirusega ja ameerika relvad külvavad surma ja hukatust kõigis maailmanurkades. Gromõko sõnade kohaselt taotlevad president Reagani koostööd otsivad kõned ainult Ühendriikide agressiivsete kavatsuste varjamist.

Selliste vastastikuste sõnavalingute puhul tekib loomulikult küsimus — millest on tingitud president Reagani silmatorkavalt leplik hoiak viimasel ajal N. Liidu suhtes ja millega tuleks seletada kõiki neid teravaid ja hukkamõistvaid sõnu, mis on suunatud Moskvast Reaganile? Siin võib mängus olla terve rida pisitegureid, kuid kaaluvamaks põhjuseks on kahtlemata käesoleval aastal Ühendriikides toimuvad presidendivalimised.

Eelolevad presidendivalimised annavad selgituse ja põhjenduse ka Reagani leplikumale hoiakule N. Liidu suhtes, kuid samuti lisavad need Moskvas uut hoogu president Reagani atakeerimiseks. Reagani kindel antikommunistlik hoiak ja Ühendriikide sõjaväe ja relvastuse tugevdamine on andnud tema poliitilistele vastastele kodupinnal ja kommunistlikele riikidele võimaluse tema tembeldamiseks kergemeelseks sõjaõhutajaks ja tuumarelvadega kemplejaks, milliste süüdistuste pehmendamiseks Reagan peab praegusel valimisaastal võtma N. Liidu ja kommunismi suhtes näiliselt leplikuma hoiaku ja esinema rahu otsiva riigimehena. Kremlis seevastu tuleb kõik vahendid, võimalused ja propagandavõtted kasutamisele võtta, et kujutada Reaganit uue hävitava maailmasõja initsiaatorina ja maailmarahu ohustajana. Selle kampaaniaga ei taotleta mitte ainult Reagani mahategemist Lääne-Euroopas ja mujal maailmas, vaid ka tema diskrediteerimist Ühendriikide valijate silmis.

Kremli vihased kallaletungid Reaganile ja tema poliitikale reedavad, et Valge Maja praegune peremees on osutunud Kremlile tugevamaks vastaseks kui ükski tema eelkäija, ning praegu on poliitbüroole kõige tähtsamaks ülesandeks, kuidas Reaganist lahti saada ja tema asemele uut Moskvale vastuvõetavamat ja järeleandlikumat meest manööverdada. Reagani kõrvale surumine on seda olulisem, et N. Liit elab praegu üle juhi kriisi ning sipleb suurtes majanduslikes raskustes. Lisaks sellele näitab Moskva välispoliitika kivistumise tunnuseid, kuna Gromõkol ei õnnestunud Ühendriikide ja Lääne-Euroopa riikide vahele kiilu ajada, ohvriterikas sõda Afganistanis jätkub endiselt, läbirääkimised Hiinaga on jooksnud ummikusse ning Kesk-Idas ja Kesk-Ameerikas ei ole ettenähtud plaanid kaugeltki realiseerunud. See kõik on toonud kaasa olukorra, kus nõukogude rezhiim vaatab murelikult tulevikku ja heidab samal ajal mürgiseid pilke Reaganile ja tema administratsioonile.

Ühendriikide presidendivalimised muudavad käesoleva aasta kahtlemata poliitiliselt huvitavaks aastaks, mille põhilised suunad on nüüd juba enam-vähem selgunud. Uued poliitilised suunad tulevad kindlasti rakendamisele siis, kui president Reagan asub teist korda Ühendriikide presidenditoolile ning hakkab järgmise nelja aasta jooksul maailma tugevaima riigi sise- ja välispoliitikat juhtima. Ja pärast Reagani tagasivalimist on ka venelased sunnitud oma hoiakut muutma ja kompromisse otsima, mida nad praegu selles lootuses väldivad, et Valge Maja võib saada endale uue ja Kremlile sõbralikuma peremehe.

K. A.

Jänki läheb sõtta demokraatia kaitseks

USA kodanikkonna meelsuse kujundajaks on vastutustundetu meedia

Ameerika Ühendriigid (USA) oli kogu maailmas austatud ja imetletud riik. Selle riigi sõjavägi oli vägev ja võidukas kuni Teise maailmasõja lõpuni. Sellest ajast peale algas USA hea nime ja sõjaliste ettevõtete pidev ja kiire allakäik. Vaatamata sellele, et USA kõiki maailma riike tõhusalt abistas, vaatamata riigi edukale majandusele, vaatamata hiilgavatele tehnikasaavutustele, vaatamata relvade ja sõjaväe kõrgele tasemele — USA poliitika on mõistnud riigi endise hea nime ja kõik sõjad kaotada.

Teame, mis juhtus SUURE SÕJA lõpul, kui Saksa admiral Dönitz esitas võidukindla ettepaneku — USA president lükkas selle ülbelt tagasi ja admiral mõisteti sõjasüüdlasena vangi. Teame, milliseid lubadusi anti Potsdamis ja Jaltas Nõukogude Liidule (NL), mis hiljem Euroopas kohaliku rahva tahtmise vastu, täht-tähelt ja vägivallaga täide viidi. Teame, milliseid tähtsaid maa-alasid Kaug-Idas anti N. Liidule täiesti ärateenimatult ja põhjendamatult. Kingituste jagamine jätkub tänapäevalgi. Teame, et kangelasooperid „Berliini Õhusild" ja „Bay of Pigs" on tõeliselt kurvad näited mõistmatusest ja teovõimetusest. Korea sõja poolelijätmine ja Vietnami sõjast põgenemine olid häbiväärsed sammud, mis sadade tuhandete inimeste elu hädaohtu ja hukatusse viis.

Just praegu on USA seotud kaudsete sõjaliste operatsioonidega Salvadoris, Nikaraaguas ja Liibanonis. Tänapäeva USA sotsiaal-poliitilise olukorra ja kehtiva mõttemoe alusel pole raske ennustada,

et kõik need operatsioonid lõpevad kaotusega. USA ei suuda ühtegi sõda võita.

Ka mitte varjatud (covert) poliitilisi operatsioone võita, nagu näiteks on suuri ebaõnnestumisi: Kuuba, Iraan, Nikaraagua; Tshiili on senini püsinud, kuid pole enam stabiilne.

Miks see nii on?

1. N. Liidu kõikvõimsa kompartei erasõjaväe — KGB Statuut (salajane dokument) kirjeldab KGB organite ülesandeid, millest siinjuures üks pisilõige:

K G B — spioneerib kapitalistlikes maades;

— hoolitseb, et agendid penetreerivad poliitika, teaduse, tehnika ja spionaazhitsentrid imperialistlikes riikides;

— penetreerib rahvusvaheliste kapitalistlike organisatsioonide peakorterid, eesmärgiga süvendada vastuolusid ja aktsioonidele raskusi tekitada;

— hangib usaldusväärset informatsiooni vaenlase poliitiliste ja sõjaliste kavade ja tema spionaazhiagentide kohta;

— muretseb dokumentaalset informatsiooni viimaste teaduslike ja tehniliste saavutuste kohta;

— istutab agente emigrantide organisatsioonidesse, et neid lõhestada ja ideoloogiliselt hävitada;

— levitab vaenlasele valeinformatsiooni, et tema poliitikat ja operatsioone mõjutada.

(Aleksei Myagkov „Inside the KGB" lhk 21).

Eeltoodud USA-vaenulik tegevus on kestnud üle 30-aasta.

Mida on USA-l sellele vastu panna?

Pisut, väga pisut. USA-l on ju CIA ja FBI, nende koosseisu on pidevalt koondatud ja nende eelarveid kärbitud. N. Liidu terrorisüsteemi, mis igaühte umbusaldab ja end peidab mitmekordsete kaitsemüüride taha, on raske penetreerida. Pealegi

USA press, raadio ja televisioon (meedia) paljastab ja ka halvustab oma riigi salaoperatsioone kui-iganes võimalik.

2. N. Liidul on võimas informatsioonitalitus TASS, peale selle riigi televisiooni- ja raadiojaamad, riigi ajalehed-ajakirjad (meedia), mis unisoonis N. Liidu valitsuse samme ülistavad ja USA-d mustavad, faktidele vähematki kaalu andmata.

See tegevus on kestnud üle 30-ne aasta.

Mida on USA-l sellele vastu panna?

Pisut, väga pisut. USA Informatsiooni Agentuuri (Agency) eelarve on olnud vaheldumisi kitsas ja väga kitsas ning tegevus ajuti piiratud. „Radio Liberty" ja „Free Europe" kasvu on meedia poolt halvustatud kui propagandat, kuigi seal ainult fakte esitati.

Oma kodanikkonna teenimises, informatsiooni ja indoktrinatsiooni osas on Agentuuri ja teiste organite (Education) osakaal päris tühine. USA kodanikkonna meelsuse kujundajaks on olnud tuhanded iseseisvad ajalehed-ajakirjad ja raadiosaatjad ning sajad televisioonijaamad, ja igaüks neist on jutlustanud, mida iganes soovinud.

Need on kujundanud jänkidele moraali ja ilmavaate ning projekteerinud välismaailmale pildi USA näost ja elust.

Mõtte ja sõnavabadus on hädaohus, kui raskemalt-kaaluv osa meediast kannab üht ja sama mõttelaadi, on valitsetud ühe poliitilise partei või ühe etnilise grupi poolt. Ja just niisugune on USA meedia. See ülehindab lubamatult enda riiklikku osatähtsust ja võistleb teise jumalaga enese kõrval — demokraatlikult valitud valitsusega! USA meedia on erapoolikult liberaalne, napi moraaliga, hoolimatu ja vaenulik oma „võistleja" vastu, eriti aga praeguse valitsuse ja presidendi vastu.

3. KGB-l, kui riigivalitsuse ja kompartei organil on üldiseks õiguseks, muuseas:

— kirjastada riiklikke korraldusi ja valvata nende täitmise järele;

— kaitsta riigi saladusi ja piirata isikute arvu, kel on lubatud dokumente käsitada;

— eelkontrollida isikuid ja neile anda või keelduda andmast N. Liitu sisse- või väljasõiduluba.

(ibid, lhk 32)

See tegevus on kestnud üle 30-ne aasta.

MIDA on USA-l sellele vastu panna?

Mittemidagi taolist. USA ei takista oma kodanikke reisimast kuhu tahavad ja rääkimast mida nad arvavad. Seesugune vabadus on mõnigikord tekitanud palju tüli ja segadusi (Ramsey Clark, Jane Fonda — Vietnamis). Vaenlasele on suureks rõõmuks, kui USA reisimeestel puudub teadmine oma riigi väärtustest ja võõra riigi elukommetest. N. Liit kasutab ära iga viimasegi reisija — propaganda objektina.

USA riiklike saladuste kaitse on olnud üsna haletsusväärne. Sagedasti väiksemate lekkide kõrval, müüakse vaenlase agentidele tähtsaid riigikaitse- ja tööstustehnika saladusi; trükitakse isegi raamatuid riigi saladustest (Pentagon Papers) või avaldakse trükis riigi salaagentide nimestikke (Agee).

Selpuhul on tegu suure arvu kodanikega (kirjastajad, toimetajad, trükkijad, kuulutajad, levitajad jm), kes koos autoriga riigireetmise süüd jagavad.

Need kõik elavad rahulikult USA-s, karistust kartmata. Tähtsaim luureasutus CIA võib olla N. Liidu poolt ammugi penetreeritud (Richard Helms).

Eelnevate näidete põhjal võib käesoleva kirjutise alguses toodud väidet kinnitada: **USA ei suuda ühtegi sõda võita!**

AGA SÜGAVAST AUGUST PEAB VÄLJA RONIMA!

President Carter arvas, et sõprade vahel ei sobi CIA-taoline salaorganisatsioon ega „Free Europe" — taoline raadiosaatja. Alles hiljem muutis ta meelt, kui suudlused sõprust ei taganud.

Pikaajaline süstemaatiline KGB tegevus ja propaganda on suure osa USA haritlaskonnast suutnud painutada ja voolida soodsaks oma soovidele — USA valitsusele vaenulikuks dissidendiks, kommunismi- ja venelaste- sõbralikuks, kartmatuks protestandiks või hedonistlikuks ignoramuseks. Varemgi - liberaalne meedia sai 60-ndate aastate üliõpilasgeneratsioonist tõhusat täidet ja on nüüd nagu ta on. Aitab N. Liidul siin oma propagandat jänkide kulul jätkata, tuues USA televisiooni suurpropagandiste (Arbatov, Poznar, Gerassimov) fakte vassima, USA valitsust ja presidenti laimama.

Seesugused ühepoolsed saated on reetlikud ja otsene väljakutse oma riigi valitsusele, oma kodumaale ja kainele mõistusele. Niisamuti puhtvene propagandafilmi „Unknown War" korduv esitamine USA televisioonijaamades ning hirmu- ja õudsusefilmi propageerimine algkooliõpilastest peale (Day After).

Televisioonijaamade omavahelises võistluses on mindud päris liialdusteni — otsides igale N. Liidu väärteole õigustusi ja vabandusi.

(Järg lk. 8)

Kommentaarid

Briti peaminister Margaret Thatcher oli seni tuntud hüüdnime all „Raudne Leedi." Selle tiitli oli ta teeninud endale range hoiakuga parempoolse poliitikuna ja ägeda ning veendunud antikommunistina, mis tõstis ta Ühendriikide president Reagani poliitiliste tõekspidamiste toetajate esiridadesse. Nüüd järsku selgub aga kogu maailmale üllatuseks, et Margaret Thatcher ei ole enam kindlatel jalgadel seisev nõukogude korra kritiseerija ning kommunismi ohu eest hoiataja, vaid üsna järeleandlik ja leplik daam, keda ei saa enam austada „Raudse Leedi" tiitliga vaid keda võiks iseloomustada rohkem „Paberist tiigri" nimetusega.

Margaret Thachter andis nimelt hiljuti Ühendriikide ajalehele „New York Times'ile" intervjuu, milles ta muu-hulgas mainis, et läänelii-tlased peavad töötama „pidevalt", et võita tagasi Kremli usaldust ning rajada tihedamaid kontakte. Peaministri retsepti kohaselt tuleb N. Liidu ja lääneriikide vahel arendada lakkamatult dialoogi, mis tooks lõpuks kaasa ka muudatused mõlema poole hoiakus.

Margaret Thatcheri jutuajamises torkab eriti valusalt kõrvu, et ta nõuab lääneriikidelt suuri pingutusi selleks, et võita tagasi N. Liidu usaldust. Tundub, et peaminister on siin oma mõtteavaldustega üsna palju segi läinud, kuna mitte lääneriigid vaid venelased peaksid vaeva nägema selleks, et võita tagasi vastaspoole usaldust. Teatavasti ei ole need ameeriklased ega teised lääneriigid, kes on teinud endile ülesandeks mõrvata nii palju afgaanlasi kui moodsad tapamasinad seda suudavad ja need ei olnud ka ameerika ega mõne teise lääneriigi jahilendurid, kes julmalt alla tulistasid suure reisilennuki ligemale 300 reisijaga pardal. Briti peaminister laseb siin väga palju märgist mööda, kui ta tahab läänemaailma esindajaid saata müts peos Kremli ukse ette „usaldust tagasi võitma."

Thatcheri mõtteavaldused Grenada invasiooni kohta on samuti täielikult vastuolus president Reagani seisukohtadega. Ta väitis, et saarel elanud Ühendriikide kodanikud ei olnud invasiooni ajal hädaohus, et kuubalased aitasid Grenadal lennuvälja ehitada ainult turistide ligitõmbamiseks, et Grenadal võimul olnud marksistlik rezhiim ei ohustanud Ühendriikide julgeolekut ning et ta ei saa aru, miks Ühendriigid ei talu kommunistlikku rezhiimi Grenadal.

Sellised seisukohad ei vaja enam kommentaare. Ei ole ka põhjust imestada, miks Ühendriikides ei peeta enam tugevamaks ameerika poliitika toetajaks Euroopas Briti peaminister Margaret Thatcherit, vaid Prantsusmaa presidenti Francois Mitterrand'i, kes ametisse asumisel oli N. Liidu suurte ambitsioonide allasurumisel pehme hoiakuga, kuid kes nüüd on Kremli militarismi suurim vastane ja vaenlane.

☆

Kanada kohtu- ja karistussüsteemis esineb üsna sageli kummalisi erijuhtumeid, mis tunduvad paljudele Euroopast naasnud inimestele võõrastavatena, vastuvõtmatutena ja isegi arusaamatutena. Võtame näiteks kas-või selle loo kui Briti Kolumbia massimõrvarile Olsonile maksti 10.000 dollarit iga tema ohvri laiba eest, mille matmiskoha ta politseile kätte näitas. Või kui üks alkoholiga üliküllastunud joodik sai ainult väikese rahatrahvi ja tibatillukese vanglakaristuse inimese surnukssõitmise eest.

Eriti panevad imestama siinsed väikesed karistused vägistajatele ja nende kasuks rakendatavad pehmendavad asjaolud. Kuidas mõni kohtunik neid asjaolusid rohkendab ja arvestab, seda selgitas äsja Ontario maakonnakohtunik Bruce Hawkins, kelle kohtulaua ette toodi mees, kes oli ära vägistanud 23-aastase naise. Kohtunik määras kaebealusele 4-aastase vangistuse ja põhjendas oma kerget karistusmäära väitega, et kui vägistamise karistusmäärade skaalat arvestada 1-st kuni 10-ni, siis on käesoleval juhul tegemist ainult number 2-ni ulatuva süüteoga.

Kogu lugu ei ole siiski nii süütu, et süüteo suurust võiks arves-

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

4. ja 5. veebr.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

11. ja 12. veebr.
dr. T. Sauks, tel. 461-0912

Ameerikale tänulikud grenadalased

ST. GEORGE — Grenadalased on väga tänulikud USA-le sotsialistliku valitsuse kukutamise pärast, nii, et vahepealne praegune valitsus tühistas igaaastase Grenada revolutsiooni aastapäeva tähistamise ja asendas selle USA invasiooni päevaga kui rahvusliku pühaga. 1984. a. on valitsuse kalendris 25. oktoober Vabaduspäev USA invasiooni auks, kes lõpetas peaministri Maurice Bishopi valitsuse. Bishopi võimuletuleku püha 13. märtsil 1979 võeti riigipühade nimekirjast.

Grenada praegune valitsus sai enne jõulupühi oma elanikelt 6000 allkirjaga sooviavalduse, et valitsus katsuks mingisugusel viisil luua lähemaid sidemeid USA-ga. Samas palvekirjas sooviti, et USA säilitaks vähemalt viis aastat, kuni saare juhtkond on ise võimeline Grenada rahva asju ajama, oma üksused saarel.

LIIS TRUUVERT

Sündinud 1960 Torontos. Lõpetas Humberside Collegiate Institute'i 1978 ja University of Western Ontario B.A. kraadiga antropoloogia alal 1983. a. kevadel. Sai Ontario valitsuse stipendiumi edasiõppimiseks MacMasteri ülikoolis magistrikraadi taotlemiseks ökonoomilise ja poliitilise antropoloogia alal. Akadeemiliselt kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

tada number kahega. Vägistaja kahmas naise tänaval kinni selja tagant, vedas ta ühele autode parkimisplatsile, vägistas oma ohvri ja sidus ta pärast kuriteo sooritamist kinni naise aluspesuga, põgenedes ise kuriteokohalt. Kohtunik Hawkins leidis, ei õige karistusmäära mõistmiseks ta peab seda vägistamislugu võrdlema teiste vägistamistega, kus ohvrit terroriseeritakse pikema aja kestel, sunnitakse teda sooritama ebaloomulikke akte ning teda kõigiti häbistatakse ja alandatakse. Selliseid raskendavaid asjaolusid siin aga ei olevat ning seetõttu ulatub karistuse suurus karistusmäärade skaalal ainult number 2-ni.

Kahtlemata omamoodi huvitav mõtlemisviis, mis aga ei tundu sugugi lõbusa loona naistele, keda vägistajad iga nurga taga varitsevad. Ontario provintsi kohtuminister nimetas kohtuniku kümnenumbrilist karistusmäärade skaalat vägistaja karistamiseks diplomaatlikult „õnnetuks" ning pidas võimalikuks, et ta kaebab tehtud otsuse peale edasi, kuna prokurör peab vägistajale antud karistust liiga madalaks. Selline seisukoht vaevalt rahuldab naisõiguslasi, kes juba pikema aja jooksul õigustatult nõuavad vägistajaile rangemaid karistusi.

AMI

Kaks eesti sõjameeste organisaatorit Torontos. Pildil vasakult Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees Ülo Tamre ja Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimees Kalju Tori. Foto: Vaba Eestlane

Võitlusvaim peab püsima

T. E. Võitlejate Ühingu aastapäeva pidustus

Läinud laupäevaõhtul tähistas T. E. Võitlejate Ühing oma 31. aastapäeva esipoolel oleva aktusliku osaga, millele järgnes seltskondlik koosviibimine. Suure saali lava kohale oli kunstnik J. Saarniit valmistanud sellekohase rahvusvärvides kaunistuse, laudadele lauanumbrid, kus mineviku sõjatandri mälestusi elustasid püssikuulidest augustatud põhi.

Aktuslik osa algas kolme lipu defileega, mida juhatas A. Lehari, misjärel T. E. Võitlejate Ühingu esimees Ü. Tamre ütles avasõna, õeldes külalistele, läti ja leedu sõjaveteranidele tervitused nende keeles.

Märkides aastapäeva tähistamise mõtteid ta vaatles neid põhjusi, mis olid tõukejõuks võitlejate ühingute asutamiseks. II maailmasõja võitnud läänеliitlased kohtlesid eesti sõjamehi kui sakslaste kaasatöötajaid. Kui see võis olla kuidagi mõistetav, sest neil puudus õige ülevaade Balti riikides toimunust ning uskusid oma tolleaegse liitlase puna-Venemaa propagandat,

siis võimatu on aga aru saada neist üksikuist põgenikelaagrite juhtkonda kuuluvaist kaasmaalasist, kes tembeldasid eesti sõjamehed „eesti rahva häbiplekkideks" ning tegid oma parima sõdurite laagreisse vastuvõtu takistamiseks.

On võimalik, et sellise tegevusega lootsid nad oma musta minevikku varjata või kannatasid alaväärsuse kompleksi all, nad unustasid, et tänu neile „häbiplekkidele" õnnestus neil pääseda punase terrori haardest.

Eesti sõjamees juba muinasajast alates on haaranud relva ainult oma isade maa ja rahva kaitseks, kuid neist mitteolenevail põhjusil on olnud sunnitud võitlema mõnikord teiste riikide vormiriietuses, aga kunagi mitte mingisuguste „ismide" eest.

Sellises õhkkonnas hakkasid eesti sõjamehed koonduma,

et ühise perena õiglast kohtlemist, paremaid elutingimusi ja eesti sõduri au taastamist nõutada.

Organiseeritult loodeti ka paremini abistada sõjavigastatuid ning neid, kes olid sattunud raskustesse saksa majanduses.

Esimene eesti võitlejate ühing asutati Geislingenis 16. okt. 1949. Sellele järgnesid peagi teised ühingud kõigis suuremais eestlaste keskusis. Esimestele eesmärkidele lisati juurde: säilitada rahvustunnet paguluses, selgitada kommunismi ohtu ja olla valmis esimesel võimalusel uuesti relva haarama meie kodumaa vabastamiseks.

Väljarändamisega ülemere maadesse tekkisid sõjameeste koondised kõikjal vabas maailmas, kuhu õnnestus emigreeruda. Nii asutati Toronto Eesti Võitlejate Ühing 31. aastat tagasi.

Selle küllalt pika aja kestel on ühing truuks jäänud oma põhimõtetele, olles moraalseks ja majanduslikuks toeks neile kaasvõitlejaile, kes jätsid oma tervise kodu kaitsel lahinguväljadele.

Oma kindla hoiaku ja meelsusega on ta aidanud kaasa eestlaskonna püsimisele tugeva rahvusgrupina.

Neid aga, kes on möödunud aastate jooksul surma läbi lahkunud, mälestati leinaseisakuga, mis ajal klaveril mängiti „Isamaa ilu hoieldes".

Lõpuks Ü. Tamre puudutas organisatsiooni tuleviku küsimust, kuna lahkunute asemele peavad nooremad tulema,

eesti mees ja naine ei saa enne puhata kui sini-must-valge lehvib jälle meie maal.

Selleks kohustavad meid sangarite vereohvrid ja kannatavad kodueestlased.

Tervituste osa avas Ülemaailmse Eesti Vabadusvõitlejate Keskuse esimees A. Jurs, öeldes et kolmekümneühe aasta jooksul on palju tööd tehtud. Kuigi me vaenlane näeks, et me väsime, on T. E. Võitlejate Ühing võitlust edasi kandnud. Ta andis üle Eesti Vabadusvõitlejate teeneteristi August Sumbergile koos selle juurde kuuluva diplomiga.

Kanada E. V. Ühingute Liidu poolt tervitas K. Tori, iseloomustades ühingut kui suuremat ja tugevamaks jäänud võitlusorganisatsiooni. Juba 1953/54 peale on räägitud noorte juurdetoomise küsimusest,

tuleks uurida, mida noored soovivad ja leida mida organisatsioonil on neile pakkuda.

EKN poolt tervitas H. Teder. Ta meenutas et just 40 aastat tagasi algasid võitlused Narva rindel, mis on Lääne ja Ida kultuuride piirimaa. Eesti sõjamehed ja rahvas on hoidnud Ida Narva taga.

USA E. Vabadusvõitlejate Liidu esindaja R. Tralla tõstatas varem märgitud ajalooliste tähtpäevade kõrval,

et sel ajal 65 aastat tagasid vabastati Tartu, samuti Narva.

Ta ütles, et Narva lahingute 40. aastapäeva loodetakse ESTO-84 sõjameeste ürituste ajal ära märkida.

Leedu sõjaveteranide ühingu poolt tervitas esimees S. Jakobaitis. Läti ühingu poolt esimees E. Ozolins, kes meenutas eesti sõdurite abi Läti Vabadussõjas.

T. E. Võitlejate Ühingu esimees Ü. Tamre ja E. V. aupeakonsul I. Heinsoo andsid üle TEVÜ kuldteenetemärgid Arvo Leharile ja Johannes Kirsipuule.

Selle järel E. V. aupeakonsul I. Heinsoo märkis, et ühineme kõik sellega, et meie organiseeritud tugevus on eestluse kestmise tugevuseks. „Hindan, et organisatsioon hindab oma teenekaid tegelasi.

Mida aga teeme selle vastu, et meie read hõrenevad, sellepärast peame oma tuleviku sihtjooni üles seadma, peaksime oma ridadesse saama need liikmed, kes mõnel põhjusel on tegevusest eemale jäänud.

Juba nüüd on aeg, et ulatame käe klubilistele organisatsioonidele ja teeme neile ukse lahti, et meie väärtuslik töö tugevneks," ütles I. Heinsoo.

Bariton Esko Luksepp laulis ise end klaveril saates „Isamaa ilu hoieldes" ja „Pumalaulu", misjärel TEVÜ esimees Ü. Tamre andis üle ümbriku Eesti Lipu juubelitoimkonna esimehele U. Petersoole, kus oli lipu tuluõhtu sissetulek $560, mis läheb ESTO-84 eesti lippude muretsemiseks. U. Petersoo kinnitas ümbriku vastuvõtmisel, et need lipud saavad lehvima ESTO 84 ajal.

T. E. Meeskoori topeltkvartett E. Tobrelutsu juhatusel laulis E. Aava „Laul kodumaast", R. Ritsingu „Mehed", H. Kändi „Kaugel" ja K. Türnpu „Mu armas isamaa".

Aktuslikule osale ütles lõpusõna TEVÜ abiesimees R. Moks, märkides, et TEVÜ võib uhkuse ja rahuldustundega vaadata tagasi möödunud tegevusele,

mis on algusest siiani püsinud samadel põhimõtetel ja alustel, vaatamata Moskvast tehtud rünnakutele.

Lõpuks ta juhtis tähelepanu kahel järgmisel pühapäeval toimuvaile sündmusile, Narva võitluste 40-ndale aastapäevale ja kindral J. Laidoneri 100 a. sünnipäeva tähistamisele; esimene korraldatakse koos Eesti Liit Kanadas ja teine eesti skautlike organisatsioonidega. ESTO-84 on saabumas, meil tuleb näidata, et eesti vaim ja elujõud püsib siin Torontos ja pühib kord meie maalt punajõud ja nende sabarakud.

Aastapäevaks oli saatnud tervituse Soomepoiste Klubi esimees E. Marten, lootes et viimaste aastate jooksul olnud sõbralik koostöövaim ka edasi püsiks.

Lippude väljaviimisega lõppes esimene osa. Seltskondlikus osas mängis G. Iltali orkester, oli rikkalike võitudega loterii ja palju head tuju, kuna tänavusest aastapäevapeost osavõtjate arv oli märgatavamalt suurem.

Kint ja Mihkelson Eesti Välisvõitluse Fondi stipendiaadid

ERN-i senine esimees Aksel Mark, kes on ka Eesti Välisvõitluse Fondi esimees, tegi ERN-i üldkogu aastakoosolekul teatavaks, et 1983. aasta stipendiumid, kummalegi 2500 Rootsi krooni (ca $400) on määratud Tõnis Kintile ja Johannes Mihkelsonile. Aksel Mark andis stipendiumi saajaile koos summaga üle fondi määramisaadressi ja luges ette motivatsioonid.

Naissõdureil keelati „pöidlaga" sõitmine

TEL AVIV — Iisraeli sõjavägi on keelanud naissõdureil „pöidlaga" sõitmise avalikel maanteedel, kuna mehed on neid seksuaalselt rünnanud ja üks naistest mõrvatud. Naised, kes selle korralduse vastu eksivad, langevad distsiplinaarkaristuse alla.

GM RK REIN KOPPEL
CHEVROLET · OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Hiljuti avatud EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD

BON AIR APPLIANCE SERVICE
PARANDAME
külmutuskappe ja pliite — igat liiki
☆ 31 aastat tööpraktikat ☆
Tel. 533-9334

Üksik leskmees soovib TUTVUST naishingega, kes on huvitatud reisimisest. Esiteks hea tutvus, sobivuse korral abielu, vanus 60—67. Kirjad slt. „Tutvus"

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:
LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.
Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"
Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3
Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi .....
Aadress .....

JOHANNA KAEVATS'it

sündinud 4. jaanuaril 1898 Eestis
surnud 30. jaanuaril 1984 Torontos

mälestavad kurbuses

ERIKA
AKSEL
ALAR
INGE

Puhka rahus
kallis vanaema!

Sind, põlise Harjumaa poega,

VAPTAS URKE

mälestavad Su sõprade nimel üle maailma

PEETER TÕNUS (Stokholm)
VAHUR LINNUSTE (Pariis)
ADOLF MOSSIN (Stokholm)
HELLAR GRABBI (Washington)
IMANT REBANE (Stokholm)
ILMAR MIKIVER (Washington)
OLEV MIKIVER (Malmö)
ANDRES JÜRIADO (New York)

LUGUPEETUD KAASMAALAST EESTI KOOLIPÕLLULT JA SÕPRA

ADELE UNT'I

sünd. 16. 1. 1894
surn. 18. 1. 1984

mälestavad leinas

MARIKA MUNA CRAYNE
JOHANN ja HELJO EILAU
CARMEN GROENEVELD
HELMA JOASALU
HILDA JOASALU
WILLIAM ja RAISSA KÕVAMEES
LEILI LAUPMAN
MARIE MILLER
SIIRI MUNA
MARIE NEUMANN
RUDOLF ja IRENE OLLJUM
WALTER ja HELGA PAAKSPUU
KARL ja DAGMAR PAE
AUGUST ja LYDIA PALLAS
EVALD ja MILDA PAST
HELME PIIR ja lapsed
KUSTO ja ELLEN PIKKER
LARISSA PUHVEL
MART ja AINO PUNGAR
KOSTJA RANNAOJA perekonnaga
AUGUST RAUDSIK
ELLEN REMMEL
LEO ja EVI SAARNOK
PAUL ja ARMI SANDER
ALLI ja W. SAKS
GEORGE ja KAI SHERLOW
ADOLF TALVE
PEETER ja NIINA TANNER
BORIS ja OLGA TESNOV
VOLDEMAR ja ERIKA TILK
IDA TUULIT
LYDIA TUULIT
FELIX ja LINDA VAIDE
SALME VALDEK
VÄINO ja ANNE VEEMEES
STUART ja MARVI WILSON

Tänuavaldus

Avaldame tänu kõigile, kes

HELMUT JAAGUSTE

ärasaatmist kaasa elasid, seda lilledega kaunistasid ja omastele nii isiklikult kui ka posti teel kaastunnet avaldasid.

Eriline tänu kuulub õpetaja Udo Petersoole südamliku matusetalituse eest, Tamara Norheimile kaunite laulude eest ning skm E. Soometile, skm E. Rungele, skm E. Kurisele ja Taimo Ilvesele soojasõnaliste järelhüüete eest.

EVI JAAGUSTE
OLEV JAAGUSTE perekonnaga
MARTIN ja BRIGITA JÕGI
MIKK JÕGI

Armast sugulast kodukülast

JOOSEP LILHEIN'i

mälestab leinas

Puhka rahus! ROOSI KUUSIK abikaasaga

PEEL CHAPEL 2180 Hurontario St., 279-7663

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7934

YORKE CHAPEL 2357 Bloor St. W. 767-3153

Turner & Porter FUNERAL DIRECTORS LIMITED

Off-the-Street Parking at all Chapels.

Meeldiv, väärikas ja individuaalset tähelepanu osutav teenimine. Oma parkimisplatsid kõikide matusemajade juures

---

Skm Helmut Jaaguste

IN MEMORIAM

Kolmapäeval, 11. jaanuaril sai tuleõnnetusel surma Toronto skautluses ja sportlaskonnas hästi tuntud skm Helmut Jaaguste. Ta sündis 10. juulil 1924. a. Pärnus, kus noore poisina oli tegev Pärnu skautide organisatsioonis. 1936. a. võttis osa Eesti viimasest skautide suurlaagrist Paralepas. Nooruses tundis juba huvi kergejõustiku ja üldse spordi vastu. Lemmikalaks oli tal 1500 meetri jooks. 1943. a. viis elutee noore Helmuti sõjaväkke, kus pärast raskeid võitlusaastaid lõppes sõdalase tee Belgias vangilaagris. Vangilaagris tekkis peagi eesti skautüksus, millesse kuulus ka Helmut Jaaguste. Pärast vabanemist asus tervist parandama Saksamaal sanatooriumis. Oli järgnevalt Oldenburgi DP-laagris, kust viis tee edasi USA sõjaväe juurde teenistusse. Saksamaal olles oli tegev eesti skautüksustes. . . . . .

1955. a. saabus lahkunu Kanadasse, kus peagi tegutses Montrealis skautide „Kalevi" lipkonnas vanemskautide „Mõõgavellede" peres. 1957. aastal asus Torontosse, kus liitus siinsete skautide ja sportlastega. Ta kuulus Toronto skautide „Kalevi" lipkonda, olles viisteist aastat mitmesugustel juhikohtadel, alates vanemskautide vanaperemehe tööülesannetest kuni lipkonna abijuhini, võttes elavalt osa vanaskautide „Leegionäride" pere tegevusest, olles aastaid Eesti Skautide Malev Kanadas spordijuhiks, tegutsedes suurlaagrite ja maailmalaagrite juhtkondades, olles paljude laagriväravate kavandaja jne. Kui tekkis idee ehitada Kotkajärvele Kalevite kodu oli Helmut üks selle propageerijaid, kavandaja, ehituse plaanide tegija ja tegelik tööde juhataja. Ta ehitas „Kalevi" lipkonna kodu Kotkajärvele suure armastuse ja hoolega, nii nagu ehitas oma maja Torontos. Lisaks lõpetas 1974. a. skaudijuhtide Metsamärgi kursuse.

Samal ajal oli Toronto Spordiselts „Kalevis" ürituste organiseerija, seltsi Võrkpalli- ja Suusaklubides treener ja ka noorte kergejõustiku virgutaja. Helmut Jaaguste oli üks neid, kes pühendas lugematuid tunde eesti spordile — õpetades, juhtides, võistlusi korraldades jne. Oli üks Udoras Jõekääru suvekodu alale normaalmõõtudega staadioni plaanide tegija ja ka üks selle ehitajaist, sealse korvpalliplatsi korrastaja jne. Tegutses 1980. a. Vabaduse Olümpiaadi eesti osa üldkorraldajana, Helmut oli aastaid tegev North American Baltic Sports Associationi juhatuses eestlaste esindajana ja ühingu murdmaasuusatamise korraldaja. Omas Muskoka Loppeti murdmaasuusatamise kuldmärgi. Märgi saaja peab üheksa aasta jooksul, ühtegi aastat vahele jätmata, murdmaasuusatamisest osa võtma. Helmut Jaaguste teeneid hindas Spordiselts „Kalev" kuldmärgiga, samuti valis Võrkpalliklubi tema oma auliikmeks. . . . . .

Torontos jatkas oma hariduse täiendamist Ryersoni Polytechnical Institutes ja omal ajal kuulus Korp! Väinla liikmeskonda. Skm. Helmut Jaaguste suur energia skautluses ja spordis oli imetlusväärne. Sageli pidi ta lisa võtma öötundidest, et täita lubatud kohustusi. Kolm aastat tagasi tegi läbi raske operatsiooni, mille tagajärjel liikumisvõime oli osaliselt takistatud. Kõndides kepi toetusel Helmut jatkas eluteed, võideldes raskuste ja ebamugavustega. Ta töötas edasi joonestajana Toronto transiitsüsteemis (TTC). Möödunud suvel tegi koos abikaasaga automatka Torontost Albertasse skautide XV Maailmajamboreele, kus mõlemad töötasid laagris. Maailmajamboreel oli lahkunu viimaseks tööks meie esindusüksuse all-laagri värava kaunistus — nahale tehtud Toronto motiividel kunstipärane joonistus koos all-laagrist osavõtjate nimedega. Hoolimata halvast tervisest oli Helmut abiks meie noortele sportlastele ja skautidele. 1959. a. edutati Helmut Jaaguste nooremskautmastriks ja 1974. a. skautmastriks. Skautluses hinnati tema teeneid Põhjatäht III ja II annetamisega. Ka omas vanaskautide „Leegionäride" külmärgi.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

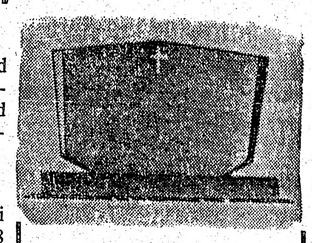

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

Direktor Anton Norgan surnud

Montrealis suri 19. jaanuaril südameataki tõttu 80-aastane direktor Anton Norgan. Ta lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna, kuuludes korp! Vironiasse ja töötas iseseisvas Eestis panganduse alal, olles Eesti Panga Valga osakonna direktor jm. Oma eraelus oli tuntud sportlane mängides korduvalt jalgpalli maavõistlustel Eesti rahvusmeeskonnas. Paguluses elas ja töötas Montrealis.

Toivo Kulles surnud

7. jaanuaril suri graafik Toivo Kulles. Ta oli sündinud 1918. Jõhvi vallas, kunstihariduse sai Tallinna Kunsttööstuskoolis, Tallinna Tarbe- ja Kujutava Kunsti koolis ning Tallinna Riiklikus Tarbekunstiinstituudis, omandades maalija, graafiku kui ka tarbekunstniku kvalifikatsiooni. Populaarsuse saavutasid ta meeleolukad Tallinna-teemalised linnavaated vabagraafikas ja raamatuillustratsioonid.

Viktor Tomberg surnud

5. jaanuaril suri Eestis kauaaegne kirjastustöötaja ja tõlkija Viktor Tomberg. Ta oli sündinud 25. novembril Pärnus, hariduse omandas Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas. 1964. a. alates jäi vabakutseliseks tõlkijaks, kes on tõlkinud E. M. Remarque'i romaanid „Aeg antud elada, aeg antud surra", „Arc de Triomphe", „Lissaboni öö" ja „Läänerindel muutuseta"; nende kõrval ka arvukalt teisi läänemaailma autorite töid.

Skm Helmut Jaaguste manalasse varisemisega kaotas meie skautlik noorus ja sportlaskond ühe ideelise, talentiderikka, innuka töömehe, mitmete ürituste eestvedaja ja eestluse eest võitleja. Eesti mehena oli lahkunule selge, et nii kaua kui püsib eesti keel võõrsil püsib ka eestlus. Tema kõikumata kindlaks sooviks oli kanda siin võõrsil edasi eesti keelt ja meelt põlvest põlve, kuni kord vabaneb kodumaa.

Skm Helmut Jaagustet jäid leinama abikaasa Evi, poeg Olev abikaasaga ja pojapoeg Kalev, kasupoeg Martin abikaasaga ja kasupoeg Mikk, arvukas skautlike noorte ja meie sportlaste pere, sugulased, sõbrad ja tuttavad lähedal ning kaugel.

Sa asusid manala teele skaudivormis ja Su kätele asetatud eesti rahvuslindiga köidetud Kotkajärve kuuseoksad olid sul saatjaks viimsel teekonnal. Sa jäid truuks Eesti Isamaale ja põhimõttele — kord skaut, alati skaut! Puhka rahus hea eestlane ja tubli töömees!

Eino Kuris, skm.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahatööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Väiksemaid REMONTTÖID
majade juures:
elekter, puutööd, torutööd (plumbing), kraanid, klosetid jm.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

Vajatakse
lapsehoidjat
3-aastasele lapsele teisipäeval ja kolmapäeval kella 8—6 Thornhillis. Hel. 731-3252

Balti Vabadusliidu tuluõhtu Vancouveris

21. jaanuaril toimus Vancouveris Balti Vabadusliidu tuluõhtu Meie Kodu ruumides. Kõneles Balti Vabadusliidu abiesimees Avo Piirisild ja näidati filmi Balti Vabadusliidu tegevusest. Kava algas õpetaja Thomas Vaga palvega. Avasõna oli EKN abiesimehelt Enno Lepnurmelt, VES Segakoor esitas Th. Kirvese juhatusel rida laule. Tervitusi ütlesid EKUK abiesimees L. Pütsep ja VES esimees R. Rannala. Lõppsõna ütles EKJ esimees dr. M. Marits. Kavale järgnes õhtusöök noorelt kokalt ja noored olid ka ettekandjad. Saal oli viimase kohani täidetud.

V. P.

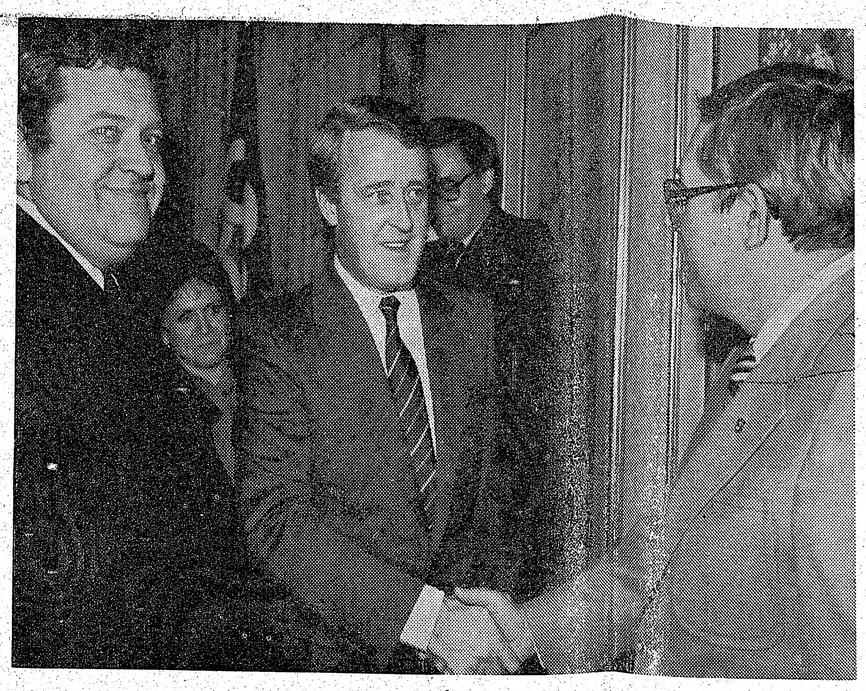

26. jaanuaril toimus King Edward hotellis informaalne koosolek Kanada konservatiivide partei juhi Brian Mulroney ja Ida-Euroopa keskorganisatsioonide esindajate vahel. Pildil B. Mulroney surumas Eestlaste Kesknõukogu Kanadas välispoliitilise komisjoni esimehe Mati Epneri kätt, vasakul EKN esimees Laas Leivat.
Foto: W. C. Stratas

MAJA
välja üürida
2 kuni 3 kuuks
Eglinton Ave. E. & Victoria Park Ave. Hel. 444-2897, 444-6405

Baltlased ei saanud vastust

Mulroney kohtus Ida-Euroopa keskorganisatsioonide esindajatega

(EKN INFORMATSIOON) — 26. jaanuaril toimus King Edward hotellis informaalne koosolek konservatiivide partei juhi Brian Mulroney ja Ida-Euroopa keskorganisatsioonide esindajate vahel. Eestlaste poolt võtsid osa Eestlaste Kesknõukogu Kanadas esimees Laas Leivat, välispoliitilise komisjoni esimees Mati Epner ja peasekretär Priit Aruvald. Kokku oli koos ligi viisteist esindajat. Koosolek Mulroney juuresolekuga kestis umbes tund aega.

Avasõna ja tervituse Mulroney'ile ütles lätlaste esindaja dr. Lennarts Lukss. Ta nentis, et kohalolevad esindajad ei ole kokku tulnud partei huvides, vaid et kuulata Mulroney seisukohti Ida-Euroopa ikestatud rahvaste suhtes. Sellega seoses Lukss nimetas mitut küsimust nagu inimõiguste rikkumine N. Liidus, enesemääramiseõiguste taastamine, Helsingi kokkuleppe tagajärjed, jne.

Omas sõnavõtus, Mulroney tänas koosolijaid ja vabandas, et tal sel korral väga vähe aega nendega koos veeta. Ta ütles aga, et tal on hea meel ikestatud Ida-Euroopa rahvaste esindajatega koos istuda samal ajal, kui peaminister Trudeau istub koos Tsehhoslovakkia peaministriga. Ta ütles veel, et peaminister Trudeau vastutulelikkus N. Liidule on häbiväärne. Kui Kanada valitsus saatis protestikirja N. Liidu saatkonda Korea lennuki mahalaskmise suhtes, siis lükati see protest saatkonna uksel tagasi ega ei võetud vastu.

Kui aga Mulroney nimetas Ukraina Ülemaailmse Kongressi lõppaktusel novembris, et seitse miljonit ukrainlast surid Stalini poolt valmistatud kunstliku nälja tagajärjel, siis Kanada valitsus võttis vastu vene saatkonna, poolt saadetud protesti ja andis selle Mulroney'ile edasi.

Samal ajal, Trudeau nimetab USA presidenti Ronald Reagan'it sõjaõhutajaks, aga kui Trudeau käest küsiti 1968 a. kuidas tema kavatseb Kanadat kaitsta, kui peaks sõjaks minema, siis ta oli vastanud, „Mikspärast peaks meie selle üle muretsema. USA kaitseb meid." Mulroney kinnitas, et Ida-Euroopa ikestatud rahvaste huvid on temale südamelähedased ja kui tal tuleb võimalus järgmist valitsust moodustada, siis tema ei kavatse meid mitte unustada.

Välispoliitilise komisjoni esimees Epner küsitles täpsemalt eestlaste huvides, nimetades eesti, läti ja leedu Helsingi valvegruppe, eesti vangistatud vabadusvõitlejate saatust ja balti konsulite staatust. Mulroney ei vastanud sellele pärimisele otseselt, aga ütles, et enne kui tema peaministrina sõidaks N. Liitu või mõnesse Ida-Euroopa maale, ta räägiks Ida-Euroopa keskorganisatsioonide esindajatega läbi nende nõuete suhtes ega jääks lootma välisministeeriumi bürokraatia peale.

Peale tunniajalist arutamist, Mulroney vabandas veel kord,

et ta pidi nii vara lahkuma, aga tal oli tarvilik samal õhtul tagasi Ottawasse jõuda.

Peale tema lahkumist, jäid teised veel edasi lühikeseks läbiarutamiseks ja omavaheliseks diskussiooniks.

Vendurskautide nõupäevad

Lembitu mõõgamehed uuendasid põhialuseid

Nädalalõpul 28./29. jaanuaril toimusid Peetri kiriku ruumides skautüksus Lembitu Maleva vendurskautide mõõgameeste rühma nõupäevad. Konverents algas laupäeva hommikul ja kestis pühapäeva õhtuni. Selle kestel arutleti läbi kõik vendurskautluse probleemid, uuendati rühma tegevuse põhialuseid — rühma seadust, kodukorda ja tegevuse korraldust. Vendurskautlus erineb teistest skautluse vormidest selle poolest, et antud on ainult üldised põhimõtted — kõik üksikasjad ehitatakse poiste endi poolt. Nõupäevi juhendasid kaks vanemat juhti — Ants Evard ja Jaan Kruus.

Vendurskautlus on skaudiliikumise uus vorm, mis tekkis „Scouts' 68" reformiga ja on veel praegugi arengujärgus. Eesti skautluses tegutseb vendurskautluse alustel ainult üks üksus — Lembitu mõõgamehed. Töövorm ei ole isegi veel aktsepteeritud Eesti Skautide Maleva tegevuses, sest eelseisvas maailmalaagris „Eesti Lipp" puudub vendurskautide laager — nad pannakse vanemskautide laagrisse.

Skautluse alajaotusi liigitatakse järgmiselt: hundutöö on mäng, skauditöö on võistlus ja vanemskautlus on ühiskondlik teenindamine. SKAUTLUSE ja vanemskautluse vahele loodud uus aste — vendurskautlus on sisult avastamine ja kogemuste otsimine. Sama aste Ühendriikide skautluses, kust idee ka Kanadasse tuli, kannab koguni avastajate — eksplorerite nimetust.

Vendurskautlus on skautluse üldistel alustel ja skaudimoraalil, kuid kõik üksuse reeglid, seadused, kodukorrad, traditsioonid ja tegevuskavad tehakse 14—17-aastaste rühma liikmete endi poolt.

Juhtkond on poiste poolt valitud ja vanemate kasvatajatena tegutsevad peres nõuandjad. See on suur ja kasvatuslik treening, millega noored mehed õpivad ühiskondlikke asju korraldama. Eesti ühiskonna raamides on see praegu eriti oluline, sest elame ajajärgus, kus uus generatsioon peab kõik ühiskondlikud tegevused üle võtma.

Mõõgameeste „kahe-päevane koondus", nagu seda naljatades nimetati, möödus tõsise töö tähe all. Laupäeva ennelõunasele „soojendamisele" järgnesid elavad arutlused ja otsuste kirja panemised. Osavõtt Alberta maailma-jamboreest — skautluse tõelise sisu tunnetamine andis asjale palju juurde.

Lembitu mõõgameeste noores juhtkonnas tegutsevad Peeter Jeeger ja Mihkel Sadul.

Nõuandjatena on üksuse juures senine rühma vanem Ants Evard ja uus innukas mees Jaan Kruus. Uus mees on tegelikult vana Lembitu pere liige, kelle skaudiaeg oli paarikümne aasta eest.

Vilma Belinfante-Saidlo lahkus Eesti Selts Hollandis juhatusest

Vilma Belinfante-Saidlo lahkus isiklikel põhjusil Eesti Selts Hollandis juhatusest, alates 1. veebruarist 1984. Ta avaldab südamlikku tänu kõigile, kes teda on selle kolmekümneaastase seltsi tegevuse jooksul abistanud ja talle usaldust näidanud, eriti palju tänu aga ülejäänud Eesti Selts Hollandis juhatusliikmeile sujuva koostöö eest ja pagulasajalehtedele „Hollandi Teadete" avaldamise eest!

XII Balti Õhtu lähenemas

Kanada kaitseminister J. J. Blais peakõnelejaks

(EKN Informatsioon) — Ottawa Parlamendimäel peetavate Balti Õhtute traditsioon jätkub. Selle peamiseks ülesandeks on senini lahendamatute Balti riikide küsimuste päevakorral hoidmine. Selle raamidesse kuulub ka Eesti ja Leedu vabariigi aastapäevade tähistamise meenutamine Kanada riigi parlamendiridel.

Eesolev Balti Õhtu on 12-nes. Selle korraldamise kuupäev langeb tänavu 22. veebruarile, kolmapäevale kui sobivamale nädalapäevale parlamendi tegevuse rutiinis. Kuigi ruumide kinnipanek tehti sel aastal üsna varakult — kohe pärast parlamendi istungite algust septembris kadunud alamkoja liikme Walter Bakeri, kui käenduskomitee kaas-esimehe poolt, tuli seda uuendada, kuna tema lahkumisega meie keskelt, kustus sellega ka ruumide reserveerimise aplikatsioon.

Õnneks avastati see protseduuri nüanss õigeaegselt ning uuendatud reservatsioon Confederation Hall'i saamiseks anti sisse uue alamkojapoolse kaas-esimehe Michael Wilson'i poolt, keda selleks valiti parlamentääride käenduskomitee sügisesel koosolekul 24. novembril.

Sellest käenduskomitee koosolekust osavõtt oli üllatavalt rohkearvuline — nimelt 3 senaatorit ja 10 alamkoja liiget, kellele lisandus veel Walter Pent Ottawast kui Balti Liidu ja EKN'u abiesimees,

ta on käesoleva aasta ettevalmistustööde ja organiseerimise koordineerijaks. Lätlaste poolt osavõtjaks oli E. Parups ning leedulaste poolt organiseerijaks J. Danys.

Käenduskomiteega liitumiseks avaldas soovi parlamendiliige R. Huntington Vancouverist, kes võttis juba nimetatud koosolekust osa. Koosoleku alul mälestati püstitõusmisega kadunud kaas-esimeest Walter Bakerit. Sellega on käenduskomitee arvuliselt sama suur kui eelmiselgi aastal, nimelt 10 senaatorit ja 25 alamkoja liiget. Senatipoolseks kaas-esimeheks on endiselt senaator dr. Stanley Haidasz.

Käenduskomitee üheks mureks on veel leida Balti Õhtule valitsuse-poolne kõneleja. See on pikaajaline toiming,

kuna kirjalik kõnelejaks palumine on vajalik protokolli-kohaselt väljavalitud kandidaatide seast, mille järjekord on balti esindajate poolt sisse antud;

ainult siis saab järgmise kandidaadi poole pöörduda, kui eelmine ära ütleb. Alles nende ridade kirjutamisel sai teatavaks, et kaitseminister J. J. Blais on nõustunud valitsuse poolt kõnelejaks tulema. Balti Liidu poolt kõnelejaks roteerimise järjekorras on lätlane, kelleks on arvatavasti nende keskorganisatsiooni president T. Kronbergs.

Balti rahvusgruppide väljapanekute korraldajaks eestlaste poolt on Ruho Paluoja. ESTO-84 puhul on eesti väljapanekute teemaks kolme eelmise ESTO saavutused nii pildis kui trükis.

Kontserdi osas esineb eestlaste poolt Armas Maiste, kes esitab klaveril

Juhan Aaviku süidi „Teelahkmel" ja Franz Liszt'i „Ungari rapsoodia nr. 6".

Rahvusgruppide osavõtjate nimestikud on juba mõnda aega koostamisel, kuid tung Balti Õhtust osavõtuks on selle kasvava populaarsuse tõttu pidevalt suurenenud. See kehtib nii Parlamendimäelt kui ka väljastpoolt osavõtjate kohta, vaatamata sellele, et inflatsioon on pidevalt korraldamise ja osavõtu kulusid kõrgemale tõstnud.

Walter Pent

Narva '44 sündmused tulipunktis

Paljudele eestlastele on Narva nimel suur, isegi püha tähendus. Läbi sajandite on olnud Narva meie eelpostiks moskoviitide rööymasside vastu. Vahel on olnud Narva joonel võimalik neid masse peatada ja tagasi lüüa, vahel aga on kahjuks meie idavaenlase röövarmeed vallutanud Narva, kui ka meie isamaa ning orjastanud eesti rahva.

Sõda on veerenud tihti läbi Narva. Aastal 1700 lõi rootsi väge seal venelasi. Meie Vabadussõjas bolshevike vastu oli Narva rinne suure tähtsusega. 1944. aasta talvel, kui punaarmee tungis välja Leningradist sai Narva meie rahva elu ja surma sümboliks.

„Kas nad saavad ikka Narva all vastu panna?" oli kõigi eestlaste huultel Eestis 1944. aasta algusest kuni suve tulekuni.

Viimased jõud pandi mängu punalaviinide peatamiseks, mis olid vahel kümme korda suuremad meie jõududest.

Eesti üksused võitlesid võtmepositsioonides raskete kaotustega ülekaaluka vaenlase vastu talvepakases tuhandete granaatide sajus.

Meist vist paljud mäletavad mõnda sõpra, kes iialgi ei pöördunud tagasi neist lahinguist. Need noored kui ka vanemad võitlejad andsid oma elu, et meie tagalas saime veel olla kodustega ning pärast paremas ilmastikus võisime üle mere vabadusse põgeneda.

40 aastat on sellest möödunud. Need kangelaslikud lahingud väärivad meenutamist.

Selleks on Eesti Liit Kanadas koos Toronto Eesti Võitlejate Ühinguga korraldanud NARVA '44 lahingute mälestusõhtu.

See toimub Toronto Eesti Maja suures saalis, pühapäeval, 5. veebruaril kell 3 pärastlõunal.

Kavast peab eriti märkima Narva '44 rinde ülevaadet ja Narva võitluste filmi, mis kestab umbes 25 minutit. Selles filmis võime näha ka veebruari mobilisatsiooni ja palju võtteid eesti sõjameestest rindel. See õhtu on eriliseks austamisõhtuks siinsetele omaaegsetele Narva võitlejatele. Pool puhastulust läheb Saksamaalt eesti sõjainvaliidide toomiseks sel suvel toimuvaile ESTO-84 pidustustele.

Eeltööde käigus on selgunud, et kavalises osas tuleb esitamisele uusloomingut;

nii on Arved Viirlaid kirjutanud selleks puhuks Narva lahingute teemalise luuletuse

ja Roman Toi koos Omar Danieliga improviseerivad neljal käel.

Stokholmis austati Eesti Majandusteadusliku Seltsi kokkutulekul prof. Eduard Poomi tema 80. sünnipäeva puhul. Seltsi sekretär Eva Vadi andis juubilarile lilli ja esimees Rein Uustal andis üle kingituse. Tervitusi tõid veel Göteborgist kohale sõitnud Eha Roog, samuti Anatol Renning, Martin Kuldkepp ja Rudof Jalakas Tartu Ülikooli Majandusteaduskonna kaastööliste nimel.

Uues Eesti korterimajas nüüd
KORTERID MÜÜGIL
Hel. G. E. Laikve — arhitekt
444-2897, 444-6405

Toronto Eesti Naisseltsi
JÕEKÄÄRU LASTESUVEKODU
vajab 1984. a. tegevushooajaks
(16. juulist—11. augustini)
KASVATAJAID ja ABIKASVATAJAID,
VETELPÄÄSTJAID
(kes töötavad ka abikasvatajatena),
UJUMISÕPETAJAT,
ÕDE,
KÖÖGIPERSONALI
Sooviavaldused esitada hiljemalt 15. märtsiks s.a. T.E.N.S. juhatusele — Heljo Novek, 50 Old Kingston Rd. Apt. 5-602, Scarboro, Ont. M1E 4Y1

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII
Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS
THERMO-AKNAD
kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.
Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238 kodus 769-0932
OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

ILMUS
Salme Ekbaum
INIMENE INGEL
romaan — 206 lk.

Hinnad tellijaliikmeile:	üksikraam. br.	üksikraam. köit.	poolsari (6 raamatut) br.	poolsari (6 raamatut) köit.
USA ja Kanada	$9.50	$11.70	$53.—	$66.—

Kaanehind mitteliikmeile: br. $12.—, köit. $16.—

ESINDAJAD KANADAS:
A. Viirlaid, 63 Glen Davis Cresc., Toronto M4E 1X7, Ont.; Estonian Publishing Co. „Meie Elu", 958 Broadview Ave., Toronto M4K 2R6, Ont.; E. Kalm, R.R. 2, Breslau, Ont. N0B 1B0; E. Kivestu, 588 Westluke Ave., Montreal H4X 1P7, Que.; V. Lenk, 511 Lawson Rd., London, Ont. N6G 1Y1; V. Metski, 6 Dawn Rd., St. Catharines L2N 4M7, Ont.; L. Normet, 343 Cannon St. E. Hamilton, Ont. L8L 2C1; V. Sprague, 2313 Samuel Drive, Ottawa K1G 3C3, Ont.; U. Veedler, 47 Kent Ave., Sault Ste. Marie, Ont.

SPORT

ERMO KULMAR

Estonia masterite võidukäik jätkub

MEDALID

Eelpool nimetatud 15-lt rahvusvaheliselt võistluselt toodi 110 medalit (53 kulda, 40 hõbedat, 17 pronksi), mis on mullusest „maailmarekordilisest" saavutusest veidi kõrgem; 1982 a. saadi 109 medalit (53, 42 ja 14).

ESTONIA Masterite Klubi nelja asutaja poolt 1981. a. suvel (E. Kulmar, U. Limit, J. Roos, K. Trei) saavutati 1983. aastal veidi üle 50% medaleid (56) ja kolm asutajat on senini ainsad estoonlased, kes jõudnud Kanada rekorditeni. Näib, et nende üheaastane enamtreening, võrreldes uute 1982. a. masteritega, on ka vastavat „vilja" kandnud.

Siinjuures võiks toonitada, et medalite saamine omab üldiselt vähe tähtsust tervisesportlastele, võrreldes rõõmuga olla kesk- ja vanemas eas võimeline osalema pingutavail võistlusil ja ületama isiklikke rekordeid. Medalid aga jäävad meeldetuletuseks noorpõlvele — lastelastele, väikeses lootuses, et ka nemad taotleksid „tervesse kehha tervet vaimu" pika eluea jooksul.

TUNNUSTUSMÄRGID — EMBLEEMID

Kanada tunnustusmärke võivad treening-välisdressil kanda need, kes ületanud MAA kolmetasemelise standardi vastava spordiala vanuseklassis.

Tunnustusmärgid tähistavad atleedi tulemuste kvaliteeti, sest nii medaleid kui ka meistritiitleid võib vahest võita — olenevalt konkurentsist — alla keskpäraste tagajärgedega.

Arateenitud tunnustusmärkide osas on estoonlastel samuti olnud edu. Kuldmärgini, mis esindab rahvusvahelist standardit, jõudsid kuus masterit (E. Kulmar, J. Lents, U. Limit, J. Roos, K. Trei, A. Truuvert), hõbemärgini — rahvuslik standard — kaheksa masterit (J. Lents, W. Lood, V. Peters, L. Rand, V. Sadul, K. Trei, A. Truuvert, T. Vellend) ja pronksmärgini — nn. provintsi standard — kuus masterit (A. Aug, E. Kulmar, E. Leps, V. Peters, V. Sadul, T. Vellend).

Kokku 20 tublit tunnustust estoonlaste võimete tasemest, mis mullu piirdus 14-ga (neli kuld-, 9 hõbe- ja üks pronksmärk). Kui mõne masteri nimi esineb mitme tunnusmärgi all, siis vihjab see mitmel alal võistlemist erineva eduga.

REKORDID

Rekordite sooritamises oli jällegi ülesminek (nagu näha artikli lõpus avaldatud tabelist). Tehti 2 maailmarekordit ja 11 Kanada rekordit mulluse kahe maailmarekordi ja nelja Kanada rekordi vastu.

Järgneb

VAIPADE & MÖÖBLI
PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

13-aastane Penny Paabo kõrgushüppes 1.54

Igal uusaasta päeval toimuvad Sydney'st 420 km loode pool asuvas Dubbos suuremad lahtised kergejõustiku võistlused. Tänavu 13. a. Penelope Paabo tuli seal 13-aastaste tütarlaste klassis teisele kohale, ületades 1,54 meetrit.

See tagajärg ületab Wollongongi kergejõustiklase Mare Aarn'i poolt 25 aastat ja 11 kuud tagasi, 1. veebruaril 1958. a. püstitatud Austraalia eesti naiste rekordi kahe sentimeetriga.

Penny saavutas hõbemedali ka kaugushüppes 4,44 meetriga, mis on ainult 18 sentimeetrit vähem tema parimast tagajärjest 4,62 m mille saavutas novembris korralisel Interclub võistlusel.

Penny 10-aastane vend David saavutas hõbemedali 400 m jooksus ajaga 68,66 ja 100 m jooksus 14,44.

David asus neljapäeval, 12. jaanuaril NSW võistkonna koosseisus teele Aucklandi Uus-Meremaal, kus võistleb n.n. Trans-Tasman Championships võistlustel Aucklandis ja ümbruses. Teise eesti noorena asus 12. jaanuaril Aucklandi poole teele Krista Jaaniste.

Kolmandana täitis Trans-Tasman võistlustele pääsemise standardid Ingrid Seck, kuid temal ei olnud võimalik sõita. Kümnepäevane võistlusreis maksab 800 kuni 1000 dollarit, olenedes sellest, mitmest võistlusest ja ekskursioonist sportlane väljaspool Aucklandi soovib osa võtta.

Ge. S.

Ursula Kurmani edu ujujana

Hiljuti lõpetas sügissemestri edukalt esimese aasta üliõpilane Ursula Kurman, ujudes veel edukamalt Cornelli ülikooli naiskonna ridades. U. K. saavutas kolm kooli rekordit individuaalsetel aladel ja veel kaks kooli rekordit teateujumises. Ursula parimad individuaaltulemused olid: 1000 jardi vabalt 10:37; 500 j. vab. 5:13; 200 j. 2.00; 100 j. vab. 54.2; 200 j. liblikat 2:21.

Kevadsemestril jatkab U.K. õpinguid bioloogia alal. Spordis taotleb U.K. pääsu ida rajooni ülikoolide — nn. „Easterns" — esivõistlustele.

RISTSÕNA NR. 1180

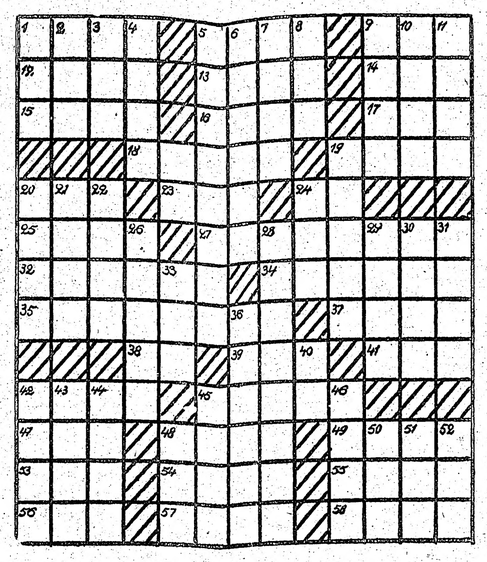

Põikread: 1. Tärkav vili, 5. Särk, 9. Hädasignaal, 12. Nimekas eesti näitleja, 13. Muinaskreeka jumal, 14. Kuiv rohumaa, 15. Pehme, 16. Naisenimi, 17. Artikkel prantsuse keeles, 18. Eksaktne, 19. Omaaja eesti paremaid korvpallureid, 20. Kehaosa, 23. Religioon, 25. Abimees haiguse puhul, 27. Neid on neli isesugust, 32. Taimede või loomade levikuala, 34. Auväärne, vanemas keeles, 35. Silmapaistev valitseja varajasel keskajal, 37. Araabia mehenimi, 38. Kaksikkonsonant, 39. . . . usk, 41. Lapsevanem, 42. Liisk, 45. Toidu valmistamise koht, 47. Vankri osa, 48. Asjaolu, 49. Loodusenähe, 53. Lapsevanem, 54. A. Saali teos, 55. Alati, 56. Lühend arsti tiitlis, 57. Jalats, 58. Selleks.

Püstread: 1. Karu, 2. Riie, 3. Haava jälg, 4. Kaardimäng, 5. Linn Eestis, 6. Ravimtaim, 7. Vaim — ladina keeles, 8. Asi, 9. Riietusese, 10. Muusikariist, 11. Hunt, 19. Soome kirjanik, 20. Vedelikunõu, 21. Kohanimi Virumaal, 22. Mehenimi, 24. Mehe hüüdnimi, 26. Eesti põllutööminister 1933—38, 28. Võluv, veetlev, 29. Naisenimi, 30. Rohkem, 31. Linn Saksamaal, 33. Eesti kirjanik ja poliitik. 36. Liiklussoon, 42. Halvustav jutt, 43. Jõgi Prantsusmaal, 44. Tükid tervest. 45. . . . . poss, osaline pulmas, 46. Mitte tühi, 48. Skandinaavia lennuliin, 50. Härja rakend, 51. Kolm ühesugust konsonanti, 52. Vanaduses.

RISTSÕNA NR. 1179 LAHENDUS

Põikread: 4. Aavik, 7. Koopa, 9. Laama, 11. Litt, 12. Jupp, 13. Vise, 14. Pappel, 16. Dinee, 17. Irin, 18. Kirst, 20. Palu, 23. Arest, 26. Kaunas, 29. Nurk, 30. Uluk, 31. Anti, 32. Kruus, 33. Ketta, 34. Teder.

Püstread: 1. Paat, 2. Vilja, 3. Kolin, 4. Apteek, 5. Kaup, 6. Amper, 8. Oise, 10. Appi, 13. Visak, 14. Parts, 15. Liisk, 19. Tanner, 21. Lauri, 22. Uulu, 24. Rutt, 25. Eriti, 27. Nuut, 28. Aksel, 31. Akel.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	.50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	$1.—
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
A. Küng — A DREAM OF FREEDOM	18.—	.70
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	.50
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vonum — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Ants Vonum — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	$1.—
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. esseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NAITEMANGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale		$3.—
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolieelistele lastele värvitrükis)	4.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolieelistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50

Kummelite suvi

Aili Helm

Pühendatud kodumaa noortele

14.

Rutt ema Reedaga ootas sadamas Soomest saabuvat ema sõbratari, kes pidi seekord tulema koos oma mehe Olliga. Ootesaal oli kaugelt ümber piiratud köite ja nööridega, keegi ei pääsenud läbi selle ilusa hoone akende lähemalt jälgima mootor- või aurulaeva „Georg Otsa" siiatulekut. Köite ääres, seespool seisis paarisammuste vahedega miilitsapaare. Reisijaile vastu tulnud bussid lasti sissepoole köitega piiratud ala — kõik läbi ühe ainsa suletava ja avatava värava. Kõik vastutulnud „kohalikud" seisid nööride taga, neid oli paksult.

„Siin Kirsi meid küll ei leia!" hädaldas Ruti ema, aga juba oli märgata et nii lootusetu asi ei olnudki. Miilitsad nagu hädakogud seisid seespool nööri, sõnastki aru saamata, millega saatjaskond neid ärritas, torkis ja hurjutas. Nad olid kohkunud, pisut ebakindlad oma ülesannetes: sest spioonid ja diversandid pidid ju tulema laeva pealt, aga nüüd oli neid juba siin nööri taga tuhandeid.

Esimesed soomlased, kes läbi tollikadalipu maale pääsesid, imetlesid nöör-tara, aga hüüdsid siiski „hei-hei!", arvates tuttavaid ära tundvat. Aga kõik just ei eksinudki, tuttavaid leiti ja üle nööri käis äge „Tere, terve, terve-tuloa, hauska tavata!"

„Ronige välja siit nööri alt!" õpetas keegi ja tõstis ise oma hõimututtavalle nööri nii kõrgele kui andis. „Meil on auto siinsamas." Aga miilitsad tirisid neetud spioone kõigest jõust tagasi, käratasid „Nelsjää!" ja lõpetasid salaluuretegevuse! Pagana kapitalistid, korda ei tunnista. Aga ettekirjutuse põhjal tuli neid pehmelt kohelda — need ju tulid valuutaga — ja valuuta . . . noh, see on kõige tähtsam.

Üks soomlane oli üle nööri suure lillekimbu saanud, aga miilits rabas selle ta käest ja pakkus tagasi sinnapoole. Vastuvõtjat ei olnud ja soomlane haaras lilled uuesti ning jalutas bussi poole. Teised olid vahepeal üle nööri kaelustama hakanud ja kui hädas miilits kontaktivõtjaid lahutada püüdis, siis haaras vapper soomlanna tal kaelast kinni ja lükkas ametimehel mütsi peast. Iga hetkega läks lõbusamaks, nöörid andsid mitmes kohas järele ja vaesed miilitsamehed olid hoopis hämmeldunud; kapitalismimaade turiste oli neile kirjeldatud halde, hüäänide ja krokodillidena — nüüd aga olid laevalt maha tulnud lõbusad poisid ja väga toredad deevushkad. Keegi ei hammustanud, kõik naersid ja sagisid nagu pidusaalis. Ainult see oli õigus küll, et juttu nad ajasid keeles, millest keegi aru ei saanud — või ehk eestlased, kes sealpool köit sama lõbusalt vatrasid ja vist vastastikku üksteise plärast midagi taipasid.

„No vott i narood! Vaat, kus rahvas!" õhkasid noored miilitsad. „Õigus, mis meil kodus räägiti, eestlased pole meie rahvas, kuradi läänlased või eurooplased või kes seda taipaks?"

Aga postil tuli seista tõsiselt ja truult, nende ülesanne oli tagasi lüüa see Lääne pealetung.

☆

Reet istus oma soome külalistega Narva maantee ääres, istme ala laotatud plastikaadid, kõnnitee äärel, jalad rentslis. Kohe pidi tulema laulupeo rongkäik — saabutud oli juba hea tükk aega varem, hiljem enam teeäärset kohta poleks leidunud. Rutt läks kesklinna poole taadi käe alt kinni, mingi liikumine „spaleeri" taga oli siiski võimalik. Aga muidu äärestas kogu viieverstalist marsiteed mõlemalt poolt tihe rahvasumm ja kõige pimedamgi pessimist pidi seda vaadates veenduma, et meid on veel palju, väga palju, sest Tallinna enamus rahvast siia juba vahtima ei tulnud, venelased hoidsid rohkem oma nelja seina vahele.

Nii vanade kui alles pooleliehitatud majade aknad ja katused olid rahvast täis, kunagise vapside staabimaja ees olid noormehed isegi puude otsa roninud.

Laulukoorid ja pasunamehed olid omad loosungid ja plakatid kodunt kaasa toonud, aga need korjati kokku ja nende kandmine keelati. „Partei meid juhid!", „Au NLKP-le!!" ja „Elagu EKP!" ja muud nürimeelsused olid rongkäigurahvale pihku pistetud: „Vot nendega lähete!" See tekitas algul üsnagi tugevat nurinat ja mõrinat, eriti veel, et rongkäigus marssimise ajal ka laulmine keelati. Vannuti Vainot, kes teine sääraseid lollusi oleks käskinud? Käsuvahendajad vandusid kaasa ja 27000 taidleja marss läks siiski lahti. „Mulk pastlaga, mulk viisuga!" asemel kandsid Abja mehed nüüd plakatit „Viime ellu XXV kongressi otsused!" — „Kas kohe praegust?" küsis üks irvhammas. Mehed pidid laulma: „See on see maa, kus minu häll . . .", aga nüüd mürtsus orkester „Moskvaa majaa!"

Olgu pealegi! Teeäärse rahva hulgast jorutas grupp mehi sellele marsilegi oma sõnadega jätku: „Kremlis Stalin sügas vuntsi . . ." Lõbu oli laialt ja mõni uljaspea vastas rongkäigust: „Me tööd ei tee . . ."

Niisuguste lühidialoogide vastu oli miilits võimetu, aga pahatahtlikke nuhke oli väga vähe. Ei olnud enam 1946-s ega 1948-s aasta. Oli 1980. Tehti näod pähe, nagu poleks kroonuplakateid nähtudki. Kõnniteede ääres seisid kolmemeetriliste vahedega valgeis pluusides miilitsamehed, oma raadioaparaatide tõttu täiesti nagu moodsa tehnika imed. Pealtvaatajad olid nende suhtes möödavaatajad. Hüüti mis pähe tuli ja lauldi kui sooviti. Mõned fotografeerisid pikki valgepluuside ridu, mõned ei suutnud oma valjuhäälset imestust nende suure hulga üle varjata. „Palju neid siin kokku võiks olla?" — „Rehkenda!" vastati küsijale ja arendati ilus algebraülesanne valmis. „Tee pikkus pole tundmatu: rehkenda 5 kilomeetrit, distants auvalvurite vahel 3 m ja miilitsate arv on x." — „Teeme kahe tundmatuga võrrandi, teisel pool tänavat seisvate miilitsate arv on Y." „Pane x + y ja ongi käes." „Mina paneksin veel z kah, natshalnikud on neil ju ka ikka kusagil."

Lahendusi leiti mitmesuguseid, kes sai 3600, kes 5000.

„Kas nuu omma nuu partei ja rahva üte mütsi-mehe?" küsis keegi ugalane publiku seast ja sai saarlaselt vastuse: „Äi ole, see on see töörahva tiktak tuur!"

Ei olnud neljakümne aastaga eesti rahva suud suletud. See aina tõstis peotuju.

Rongkäigu eesotsa oli sätitud hulk siidis ja sametis venelasi, naistel pikad sätendavad kleidid, meestel mustad matid „kastjuumid". Mõne teeäärse süda läks vist haledaks — lõi käsi kokku ja selle plaksu peale tekkis vist viisakusest — lahja ja leige aplaus. Kuidas need korraldajad küll oma „organiseeritud" klakööride grupid olid unustanud? Ei, pärast selgus, et olid niisugusedki platsis, kusagil Russalka lähedal ja üsna sissemarsi väravas.

„Mis need tobud tibladele käsi taovad?" küsis üks võhik.

„Loll, need on kutselised ülemnõukogu reasaadikud."

„Selge!" lisas veel keegi, „need ju ei kõnele, ainult peopesi kokku peksavad."

Saksa idariigi koorile hüüti üsna kõva elagu! Ungari, soome, leedu ja läti koore tervitati marulise käraga. Miilitsad ei taibanud vist midagi aga nende kõrged ülemad ei saanud asjast aru. Võib ka olla, et tegid niisama hea näo halva mängu juurde.

(Järgneb)

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

ADVOKAADID

ENN ALLAN KUUSKNE
B.M.LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
1 First Canadian Place, Ste. 3450
Tel. kontoris 363-0073
kodus 360-8776
IGAL ALAL

MIHKEL HOLMBERG
B.A., LL.B.
Zammit, Dash & Semple
ADVOKAADID — NOTARID
1240 Bay St., Suite 307,
Tel. 923-2601
Õhtuti 653-4874

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

JOHN E. SOOSAAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

VABA EESTLANE
TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni
Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316
Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832
KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.
tel. 444-4832
Väljaspool tööaega:
Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Korp! Ugala 70-aastane

Piiskop Karl Raudsepa ettekanne Martin Lutherist kui mitmetahulisest geeniusest

Möödunud aastal ja veel selgi aastal pühendavad luteri kirikud oma üle 80-miljonilise liikmeskonnaga tähelepanu Martin Lutherile ja ta poolt selgelt esiletõstetud kristliku usu piiblilistele põhiõpetustele ühenduses ta 500. aasta sünnipäevaga. Ka eesti kogudustes leidis Martin Luther ja tema piibliline õpetus rõhutamist. Et Martin Luther ka 500 aastat pärast oma sündi on jäänud kristliku kiriku suureks reformaatoriks, sellele andis tunnistuse ka praegune paavst, kes Roomas luteri kirikus pidas jutluse. Lutherist sõnavõtmine on alati värske ja usuliselt päevakohane.

Piiskop Karl Raudsepp lisas täiendava kaaluka panuse Martin Lutherile, kui ta ettekandega esines Korp! Ugala 70. aastapäeva aktusel Tartu College'is. Ettekande teema oli „Mitmetahuline geenius 500 aastat" ja piiskop andis väga ülevaatliku iseloomustuse usupuhastajast ja tema õpetusest.

„Lutheri kaasaegsed pidasid teda imeinimeseks nagu prohvet Elias või Ristija Johannes. Paavst nimetas teda metsseaks, kes viinamäel tuhnib ja keiser hullunud mungaks. Aga tema oma isa ja naine kutsusid teda Doktoriks ja teietasid. Austusest keegi ei öelnud temale „sina".

Tema 95-le teesile Wittenbergi kiriku uksel, mis oli teadusemehe ajaleheks tol ajal, ei tulnud keegi vastu vaidlema. Indulgentsiate müüja Tetzel aga põgenes linnast. Ta oli katoliku kirikule tugev shokk ja tema peale ei hakanud paavsti vanne ega keisri lindpriiks kuulutamine. Tema tegevus muutis palju katoliku kirikus ja tolleaegses Pühas Rooma Riigis.

Ta ise armastas naljatada enese üle ja nimetas ennast rumalaks, keda Jumal ainult kasutab. Ta oli preester ja vaimulik kuni oma surmani. Munga seisusest astus ta välja, aga kuurvürst kinkis temale tühjaksjäänud augustiinlaste kloostri elamiseks. Ta elas küll vürstide kaitse all, aga polnud raasugi nende tööriist ega mängukann.

Ida-Saksamaal armastatakse targutada, et kuna Luther võitles paavsti ja keisri vastu, siis ta on olnud tõukejõuks marksismile. See on haiglane unistus. Luther ise mainib, et Jumal on teinud tema usuteaduse doktoriks ja kui ta ei täida Jumala tahtmist, siis ta hävitatakse kohe. Ta seletab ka kuidas tema teaduslik areng on toimunud. Erik Eriksoni kaasaegses raamatus „Young man Luther — a study of psychoanalysis and history" kirjeldatakse kuidas Luther oma usupuhastuse teoloogiat ei õppinud laua taga raamatutest, vaid „ma pidin tõde otsima sügavamalt seal, kuhu minu kiusatused mind viisid". Ta otsis, koges, veendus ja alles siis õpetas. Ja ta ei olnud uhke ega suureline.

Ta on kirjutanud üle 400 trükise, aga ise ta alandlikult arvab, et 2 neist kestavad üle aegade. Need on: „Suur katekism" ja „Vaba tahte vangistusest". Nüüd 500 aastat hiljem teame, et tema teoste Weimari väljaanne sisaldab 94 köidet ja Lutheri üle on kirjutatud rohkem kui 400 raamatut ning igal aastal see arv suureneb tunduvalt. Lutheri geenius on väga populaarne ja elav meie kaasajas. Aga ega vaenlasedki ei maganud. Jutud levisid juba ta eluajal, et ta on saatana sigitis ja tema ema näojoontest otsiti sellele tõendust. Teda teotati, aga rahvas ei võtnud seda kuuldavaks.

Luther oli legend juba oma eluajal. Ta ei ole revolutsionäär ega reaktsionäär, ta on inimese kristliku elu õigele joonele seadja. Ta ei tahtnud uut usku luua, vaid ainult ainsat ristiusku inimeste vigadest vabastada. Elas ta ju renessanssi ajal, kus usk oli tallatud inimeste jalgade alla. Kirikuvürstid ja isegi mõned paavstid olid mittevaimulikud, kes raha ja upitamiste tõttu said ameti. Tol ajal paavst, prantsuse kristlik kuningas ja türgi sultan olid liidus Püha Rooma Impeeriumi vastu. Linnade ja maakondade vürstid aga ajasid asju omaette. Roomas ehitati suurt Peetri kirikut ja raha oli tarvis, siis alustati patukustutuse sedelite müügiga, mis saigi väliseks tõukeks Lutheri tegutsemisele. Sellise korruptsiooni keskel Jumal andis ühele mehele ülesande usk puhtaks teha inimeste mahhinatsioonidest. Luther võttis vastu selle ülesande raske hingelise võitluse ja palvetega. Kui ta seisab Wormsi riigipäeval ja keisrile ning kogu riiklikule võimule kartmatult vastab: „Ma ei või, ega taha midagi tagasi võtta, mida ma kirjutanud või öelnud olen. Siin ma seisan, teisiti ma ei või, aidaku mind Jumal" — siis see polnud enam lihalik inimene. Seal on vaimline isik koos sellega, kes sündis loomalaudas tundmatuna ja suri ristil roimarina, aga kes maailma juba oli ära võitnud. Jumal päästis Lutheri kõigist inimeste kurjadest kavatsustest.

Ta ei olnud pühak, aga kõigi pühakute seast ta oli kõige inimlikum. Ja Jumal armastas teda sellisena.

Ta ise ei tahtnud alustada uut usku, aga Jumal laskis tal anda ajaloole uue ajajärgu nimega reformatsiooniaeg. 80 miljonit luterlast maailmas nimetavad teda oma usuisaks ja see on suurim protestandi kirik.

Ise ta nimetas ennast Saksamaa prohvetiks ja see on õige. Tema töö ja õpetus kiskus kodud kaasa ja lõi seal kristliku korra. Katoliku kirik reformeeris ennast tema tõttu silmnähtavalt, kuid muidugi oma mustri järele.

Luther tõlkis esimesena maailmas piibli rahvakeelde. Inglismaal tegi seda Tyndale ja Luther kirjutas sellele eessõna. Lutheri palved on haaravad — Inglismaal kirjutas neid Cranmer. Luther kirjutas katekismused — Inglismaal tegid seda Westminsteri õpetlased mitmekesi. Luther tõi jutluse rahva ette nende oma keeles, Latimer tegi seda Inglismaal. Datts andis inglastele lauluraamatu, Saksamaal tegi seda Luther. Katoliku kirikus laulis ainult koor, Luther pani rahva laulma. Kohe alguses ta kirjutas ise 8 koraali laulmiseks ja tema „Üks kindel linn ja v. jupaik" on isegi katoliku kiriku luuraamatus sees.

See Luther, kelle õpetus on lihtne, et õndsaks saab inimene üksnes usu läbi Jumala armust. Head kasvavad usust iseenesest kui vili ja resultaat. See Luther tundis inimese hinge hästi. Ta ütleb, et inimene on üheaegselt õiglane ja patustaja — simul iustus et peccator. Mis seletab hästi raskusi, mis esinevad kiriku elus. On ju maine kirik inimeste teenida ja juhtida, olgu nad siis vaimulikud või ilmalikud. Aga see ei vapusta teda. Neile, kes kirikut arvustavad mitte Jumala Sõnaga nagu Luther tegi, vaid oma enese mina tunnetega ja kes süüdistavad teisi silmakirjalikkuses, neile ta annab nõu astuda kogudusesse ja seal töötada, sest kirikus on alati ruumi veel ühele variserile.

Lutheri teoste suur väljaanne „Weimarer Ausgabe" 18:743 järele Luther ütleb: „Meie hea on peidetud nii põhjalikult, et ta on pandud halva alla. Elu on peidus surma all, armastus on pandud vihkamise alla, lunastus hukkumise alla, tervis haiguse ja õigus patu alla". Ta läheb veel edasi: „Meie tunnistame usutunnistuses, et usume „üht püha ristikogudust" — aga seda pühadust meie ei näe, Jumal katab selle kinni haigustega, eksitustega, patuga, skandaalidega, et meie meeled ja mõistus seda ei taipaks". Sest inimene oma meeltega on ainult võimeline nägema halba, head saab usu kaudu üksi näha. Seepärast Jeesus käsib meil lasteks saada, et näeksime Jumalariiki. Täiskasvanu mõistus seda teha ei suuda.

Välispidiselt on Martin Lutheri geenius meile eestlastele andnud õiguse oma emakeeles pidada jumalateenistusi ja korraldada oma usulist elu. Seda on kohalike luterlaste poolt tunnustatud ja meie kasutame seda paguluses jäägitult.

Seesmiselt Luther õpetab, et meie vigadest ja puudustest hoolimata on meie kogudused „pühad ristikogudused" ja meie saame seal õndsaks. Teiste sõnadega, ka eesti kogudus nagu iga teinegi on kui Noa laev, kus on palju elusaid olevusi sees. Õhk on seal tihti kuum ja isegi lehkab, kuid seda kannatatakse rõõmuga, sest väljaspool on hukkumine ilma armuta.

Ajalooliselt on eestlased ise valinud luteri usu oma usuks. Paganausk anti meile nõidade ja posijate poolt. Katoliku usku toodi alguses armastuse pärast, kuid hiljem tule ja verega. Aga usupuhastuse lõpul, kui meie maa vallutas Poola kuningas, suruti meie rahvas tagasi katoliku usku. Rahvas ei läinud. Neid aeti sõjaväega oma kirikutest välja, aga nad läksid sinna tagasi. Tartus „värvi Jaan" teatab rahva eestkõnelejana võimudele, et nad on valmis oma luteri usu eest surema, aga nad ei anna seda enam käest. Poolakad austasid seda julget rahva otsust ja nad jäeti rahule. Sellest saati on luteri usk meie rahva usk. Sellest peame meie ja meie rahvas kodumaal ustavalt kinni.

Korp! Ugala 70. aastapäeva aktusel ütles avasõnad korp! esimees Roy Till, mille järele palvuse pidas vilistlane õp. O. Gnadenteich. Huvitava ülevaate konvendi ajaloost pakkus vil. Kristjan Kangro, kes käsitles eesti üliõpilasorganisatsioonide tekkimist. Korporatsioonid ja seltsid olid meie akadeemilise pere kodud. Korp! Ugala põhikiri kinnitati 17. okt. 1913. a., mille järele toimus 28. okt. peakoosolek 11 tegevliikme ja 6 lihtliikme-rebase osavõtul. Vabadussõta mindi in corpore. Akadeemiline elu jätkus iseseisvusajal normaalselt. Konvent ehitas omale moodsa ja ilusa kodu Tartu linna arhitektvilistlase Matteuse plaani järgi, kuhu asuti 1939. a. Sõpruslepingus oldi korp! Tervitiaga Riias ja Turu Üliõpilaskonnaga Soomes. Kui tuli võõras okupatsioon meie maale, oli korp! Ugala EKL'i presideeriv konvent. Neis saatuslikes sündmustes kaotas korp! Ugala pere umbes 200 liiget. Väljaspool kodumaad on jätkunud konvendi tegevus ja osakondi on pea iga kontinendi suuremates linnades.

Aktuse järele toimus perekonnaõhtu Four Season hotellis.

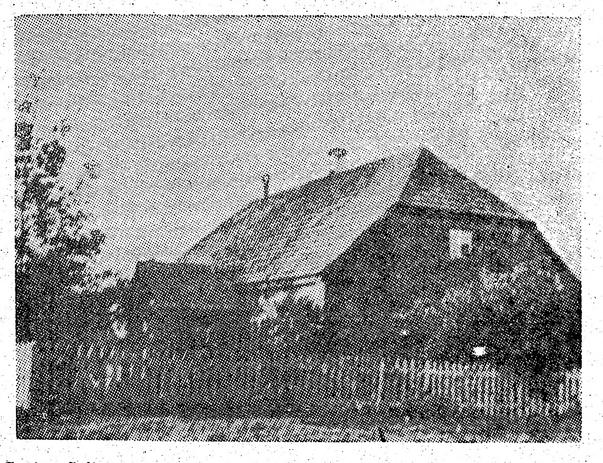

Gustav Suitsu sünni- ja kasvukoht Võnnu kihelkonnas.

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Ideoloogilised tegevusjuhised

Eesti (NSV) Kirjanike Liidu juhatuse ja parteiorganisatsiooni stigisel koosolekul rõhutati jälle N. Liidu kommunistliku partei keskkomitee juunipleenumil vastu võetud otsust kui pikaajalist praktilist ideoloogilise tegevusjuhise suurt kaalu. Kirjanikutöös olevat oluline silmas pidada pleenumil esile tõstetud seisukohta kunsti mõju suurendamisest inimeste teadvusele. Kutsuti üles ideoloogia mõistet mitte vägivaldselt ahendama, vaid seda avama võimalikult avaramas kontekstis.

Kirjanike Liidu eeloleva aasta plaanides torkab silma senisest märksa suurema tähelepanu osutamine noorte kirjanduse juurde juhtimise probleemidele. 1984. a. on kavas N. Liidu ulatusega lastekirjanduse nädal. Eestis on veel sel aastal noorte kirjandussõprade kokkutulek ja seminarid noorkirjanikele.

Koosolekul kõneldi palju kriitikast, oli üsna vastandlikke arvamusi. Kriitikud tundvat suurt puudust nõukogude perioodi kirjandusajaloo teaduslikust käsitlusest, samuti oodatakse „Eesti kirjanduse biograafilise leksikoni" uut, täielikumat väljaannet.

Kirjanike Liidu autoriteedi langus on jätkuvalt olnud üks juhatuse mureteemasid, kuna kirjanike organisatsiooniline töö olevat loid, kusjuures nimetati konkreetseid meetmeid olukorra parandamiseks.

Schilleri tamme varjus

Esimesi muljeid Lääne-Saksamaalt

Stuttgart (Vaba Eestlase kaastööliselt 17. 01. 1984) — Stuttgardil on küllaltki tähtis osa maailma ajaloos. Elan mäenõlvakul, kus on kaks puud Schilleri mälestuseks. Tamme juures olen käinud. Siin linnas algaski Beethoveni 9. sümfoonia teksti looja karjäär, Stuttgardis tegutses ka teisigi kultuuritiilgusi 19. sajandil nagu Uhland ja Mörike. Eestlastele on ta ka tuntud — Geislingen ja teised laagri kohad on lähedal. Ja praegugi on ameerika Pershing II raketibaasid linna lähedal.

Stuttgardi ülikool ise on väike võrreldes kuulsate Tübingeni ja Heidelbergi ning paljude eestlaste alma materi — Karlsruhe ülikoolide kõrval. Temast võrsus vanal ajal vaid kaks ülemaailmselt tuntud meest — õhulaevade looja Graf Zeppelin ning Paul Daimler, kelle kaastöölise Karl Benzi ja ta tütre Mercedese nimi on veelgi seotud Stuttgardi kuulsama autovabrikuga.

Aga ka Porsche autovabrik on siin — Ajaloolistel põhjustel oli siin alati palju tööstusi, mis annab sisserändajate (ja ameerika sõjaväe tõttu) linna rahvale päris värvikülluse ilme.

Muidugi, Max Planck Institut metallide uurimiseks on kuulus ja on ülikooliga tihedasti seotud — olen ka ise ametlikult instituudi, mitte ülikooli liige. Aga nüüd on Saksamaal uus kuulus mees, esimene saksa astronaut, kes äsja „space shuttle'i" peal kümnepäevase tiiru ära tegi — stuttgartlane, ülikooli õpetaja (seega kolmas maailmakuulus lõpetaja) ja minu oma Max Planck instituudi kaastööline, dr. Ulf Merbold. Tänu oli temalt filmi ja piltidega ettekanne instituudis, kus olid kõik kolmsada liiget kohal.

See ameerika rakett neile meeldib, Pershingud aga küll mitte. Instituut on rahvusvaheline — meil on minu väikses töögrupis ameeriklane, inglane, hiinlanna (Punasest Hiinast) korealane, austerlasi, jaapanlasi jne. jne. Saab elavalt juttu ajada. Insenerid on nagu kõikjal parempoolsed, mitte nagu tüüpilised „vasakpoolsed" humanitaaralade õpilased — aga siin ei meeldi siiski mitte kellelegi Reagani poliitika. Tahaksid vene survet küll vähendada, aga teisel viisil. Aga — Kanadas oli rakettide vastaseid protesteerijaid palju palju enam näha kui siin. Küll on pooled majad vastavate siltide panekuga ennast teinud „tuumarelvade vabaks tsoonideks", autodel on plakatid, aga massdemonstratsioone igal nädalalõpul ei ole, kuigi on soe (5 kraadi C) ilm ja ainult sajab vihma. Venemaa on vist liiga lähedal.

Kõik taevad Eestist midagi, aga mitte nagu Torontos, kus igaüks tunneb ühte või enam eestlast. Nad teavad küll, kus see maa kaardil asub ja milline ta olukord on. Muud muljed Saksamaast on erinevad. Bürokraatiat on igal pool. Kõik on väga tõsised. Aga hinnad on samad kui Kanadas, tihti odavamad. Aga ka palgad on väiksemad, üürid on poole odavamad Kanada hinnast ja tarvitatud autot saab veel (Volkswagenit) paarisaja dollariga osta.

Kultuuri on muidugi küllaldaselt, poolemiljonilises linnas samapalju kui Torontos, mis on üllatav. Ainult ei ole rohkem kui kaks prantsuse restorani, aga õigeid itaalia omi — jalaga segada. Stuttgardi kuulus ballett olevat alla käinud — aga remondi tõttu on suur saal teatris kinni ja nad peavad väiksel laval esinema. Ei ole veel midagi näinud.

Eestlasi olevat Stuttgardis ka palju; aga mida ma kümne päeva jooksul ikka jõuaksin ära teha. Esimene eesti asi, mis kätte jõudis oli uus ajakiri New Yorgist — Esto America. Oivaline algatus Ristsoode sulest. Soovin õnne uuele ettevõttele. Ja nii siis lõpetan — lootes et Schilleri muusa ka minule külge lööb.

W. Mart Laanemäe

Ukraina Vabariigi 66. aastapäev

USA advokaat kõneles venelasilt saadud „dokumentidest"

(EKN Informatsioon) — Ukrainlased tähistasid oma Vabariigi 66. aastapäeva 21. jaanuaril bankett-aktusega Royal York hotellis. Osavõtt ületas tuhande. Eestlasi esindas Eestlaste Kesknõukogu Kanadas välispoliitilise komisjoni esimees Mati Epner koos abikaasaga.

Tervitusi ütlesid Kanada parlamendi liikmed Jesse Flis ja Michael Wilson, viimane andis ühtlasi üle tervitused Brian Mulroney poolt, provintsiparlamendi liikmed Frank Drea, Tony Ruprecht, Yuri Shymko j.t. Jesse Flis ütles oma sõnavõtus, et tema on lasknud riiklikul raamatukogul teha ametliku analüüsi 1932—33. aastatel Ukrainas toimunud kunstlikult tekitatud nälja suhtes. Raamatukogus on ametlikult selgitatud, et nälg oli kahtlematult tahtlik ja Stalin saanuks selle igal ajal lõpetada. Seitse miljonit ukrainlast surid nälga.

Aktuse peakõnelejaks oli advokaat Mark O'Connor Clevelandist, USA'st. Tema on kahel korral kaitsnud kahte ukraina päritoluga endist sõjaväelast, keda on süüdistatud USA valitsuse Office of Special Investigations poolt kuritegudes. Esimese isiku puhul ütles O'Connor, tõestati, et vene saatkonna poolt antud andmed olid võltsitud. Ullataval kombel aga, OSI ei mõistnud isikut süütuks, juhtum jäi lahtiseks ja otsustamata. Teine isik oli aktiivne antikommunist.

Venelased väitsid, et neil on dokument, mis tõendab, et see ukraina päritoluga isik oli teatud kohas teatud ajal kus tapeti juute.

Kui O'Connor avaldas soovi seda dokumenti analüüsida, et selle ehtsust tõendada, venelased keeldusid, öeldes et see ajalooline dokument kuulub vene arhiivile ja seda ei tohi ära anda. Dokument oli selgelt võltsitud. Siiski võeti sellelt süüdistatult isikult ära USA kodakondsus ja ta ootab praegu deporteerimist. O'Connor hoiatas, et tulevikus algavad sarnased tagakiusamised ka Kanadas. Kõne lõpul avaldas kuulajaskond talle kiitust püstiseisva aplausiga.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 2. veebruaril 1984 — Thursday, February 2, 1984

Reagan ütles:

sõjaoht pole endisest suurem

Ameeriklased on saanud tagasi usalduse oma sõjalise tugevuse vastu

WASHINGTON — USA president Ronald Reagan ütles, et pessimistlikud jutud USA ja N. Liidu vahelistest jäistest suhetest on alusetud, vaatamata kõvadele sõnadele ja katkestatud relvastuse kokkuleppe läbirääkimistele. „Me ei ole praegu mitte suuremas ohus ega lähemal sõjale, kui olime mõned aastad tagasi," ütles president.

USA sõjalise tugevuse uuesti üles viimine viimasel kolmel aastal on teinud N. Liidu teadlikuks, et sõda võiks põhjustada ka neile vastuvõtmatut hävitustööd. USA-l on nüüd hirmutav kapatsiteet, mida neil ei olnud kolm aastat tagasi. Isegi fakt, et USA jätkab samas suunas oma julgeoleku kindlustamist, nõuab see vastaspoolelt asjale realistlikult lähenemist ja mõistmist, et sõda on vastuvõtmatu; ükski algataja ei pääse karistusest.

President Ronald Reagan andis intervjuu Washington Postile pärast oma kõnet USA ja N. Liidu suhete üle, milles vaatlejad nägid mõnest leplikumat tooni.

Reagan ütles, et ta arvab, et venelastele on vaja kõvemaid sõnu öelda,

et nad teaksid, et ameeriklased vaatavad neile realistlikult ja et nad on teadlikud kahe ühiskonna vahel olevaist erinevusist.

Reagan lisas, et karmid retoorilised kõned polnud läbirääkimiste katkemise põhjuseks, kuna seal on olnud juba sellekohane N. Liidule lähenemise viis, ükskõik kes on Valges Majas. N. Liidu seisukohalt on ameeriklased alati olnud imperialistid, agressorid ja kogu kurja põhjustajad.

President märkis veel,

et ameeriklased on sel ajal saanud tagasi usalduse oma sõjalise tugevuse vastu,

pärast seda kui riigikaitse oli õõnestunud, ega neil olnud enam liitlaste ega naabrite respekti.

Eesti Gaiderite Kogu Kanadas tänavuse Talihari '84 pidustuse alul süüdati laudadel olevad küünlad. Gaider Mai Meret küünalt süütamas, pildil paremal hr. ja pr. Liivamägi.

Foto: Vaba Eestlane

N. Liidu raketid Ida-Saksamaal

Uued raketid ulatuvad kõikjale Euroopas

WASHINGTON — Uut, täpsustatumat N. Liidu keskulatusega raketti, mis võib olla suureks ohuks Lääne-Euroopale, on nähtud esimest korda Ida-Saksamaal, öeldakse USA salaluure allikaist.

SS-22 rakett võivat tähendada uute relvade paigutamise algust N. Liidu satelliitide territooriumeile vastukaaluks USA keskkaugusega rakettide paigutamisele Lääne-Euroopasse.

990 km ulatusega SS-22 raketti, mis on tehtud endiste SS-12 rakettide asendamiseks, pole kunagi enne nähtud väljaspool N. Liidu piire.

SS-22 nähti Bernsdorfis Ida-Saksamaal, 53 km Poola piirist läänes.

Sellelt positsioonilt SS-22 võib tabada märke Lääne-Saksamaal, Belgias, Hollandis ja Taanis, samahästi Inglismaal, Pransusmaal ja Itaalias.

Rakettide avastamine pole siiski üllatuseks, juba möödunud novembris teadis USA kaitseministri assistent SS-22 rakettide paigutamisest Ida-Saksamaale, millega suurendati tuumarelvade ähvardust NATO riikidele. Kui N. Liit paigutaks SS-22 võimalikult läände, siis see ulataks igale poole Lääne-Euroopasse.

Tuumarelvade võidujooks algas Euroopas, kui N. Liit paigutas liikuvaid SS-20 rakette 1970-ndate aastate lõpul Euroopasse.

Nende lennuulatus on 5100 km, millega see ulatub kõikjale Euroopasse.

Teadaolevalt on venelastel neid rakette N. Liidus vähemalt 378 paigutatud, millest kaks kolmandikku on juhitud eesmärkidele Euroopas ja ülejäänud itta.

N. Liit alustas enne hiljutiste USA rakettide paigutamist Lääne-Saksamaale väga aktiivset kampaaniat USA rakettide vastu, mobiliseerides ülemaailmselt rahugruppe, nii kommunistlikke kui kaasajooksikuid.

Mahajäetud „eesti" laev triivimas

14. jaanuari õhtul avastati umbes kümme distantsminutit läänepool Vingat pimendatud ja mahajäetud vene kalatraaler. Selle kodusadamaks oli Tallinn ja laeva nimeks „Kunda". Kuna triiviv „vrakk" moodustas mereliiklusele suure ohu, alarmeeriti rannavalve, kust saadeti välja patrullaev „Tv 102".

Selle meeskonnal õnnestus kinnitada tross, misjärele „Kunda" pukseeriti Göteborgi sadamasse. Traalerit oli päev varem pukseeritud vene laevade poolt Skageni kohal, kuid ägeda tormi tõttu katkesid trossid ja laev hakkas triivima. „Kunda" on 45 meetri pikkune ja umbes 500-tonnine.

„Kundal" pukseeriva vene laeva meeskond teatas laeva kadumisest Taani ja Rootsi võimudele,

mistõttu seda otsiti mõlema riigi rannalaeva poolt kogu laupäevase päeva.

Otsingud aga ei andnud tulemusi, mitte enne kui õhtul, mil „Kunda" avastati Tor Line liinilaeva poolt, mis sõitis Göteborgi ja Inglismaa vahet.

Nähtavasti tabas „Kundat" mingi avarii kusagil kalastuspaigas Põhjameres või Atlandil, mistõttu seda taheti pukseerida kuhugi venelastele kuuluvasse Läänemere sadamasse parandusele. (EPL)

Palume teid võtta osa soomlaste ja eestlaste

ÜHISEST ÕHTUST

esmaspäeval, 13. veebruaril kell 6.30 õhtul
Macedonian Hall, 76 Overlea Blvd.

FILMID SOOMEST

SUUPISTED

Ukseauhinnad

FINNAIR

1075 Bay Street, Ste. 520, Toronto, Ont. M5S 2B1, Tel. (416) 927-7400

MONTREAL 625 President Kennedy Ave. H3A 1K9, Tel. (514) 282-1173

TORONTOST

HELSINGI $895

Lapsed alla 12 a. $448

Finnairi FINNLINK grupilennud Torontost Montreali kaudu Helsingi koostöös Air Canadaga on kiired ja odavaim viis reisida grupilennuga Soome sel aastal. Lende ja erihindu mujalt Kanadast Montreali võite küsida oma reisibüroolt.

Valige oma mineku- ja tagasitulekuaeg. Sealoleku aeg ei tohi olla üle 90 päeva ega alla 7 päeva.

MINEK: nädalati märtsist oktoobrini 1984.

TAGASITULEK: nädalati märtsist oktoobrini 1984.

Juuni, juuli ja augusti lennud Torontost $995, lapsed alla 12 a. $498, sülelapsed $100.

Hinnad Montrealist Helsingi

Täiskasvanud $799, lapsed alla 12 a. $400, sülelapsed $80.

Juuni, juuli ja august Montrealist täiskasvanud $899, lapsed alla 12 a. $450, sülelapsed $90.

Grupilennud tühistatakse, kui on vähem kui 20 reisijat.

Võtke ühendus oma reisibürooga või Finnair kontoriga.

FINNAIR

Hinnad võivad muutuda ilma eelhoiatuseta.

Toronto (416) 927-7400 **Montreal** (514) 282-1173 **Vancouver** (604) 687-7582

Lääne-Saksamaa kantsler Iisraelis

JERUUSALEMM — Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Kohl oli Iisraelis kuuepäevasel külaskäigul. Külaskäik toimus väga tugeva politseikaitse all, kuid vaatamata sellele korraldati äärmuslaste poolt demonstratsioone. Kohl ütles kahe riigi vahekordade kohta, et Iisrael ja Lääne-Saksamaa peaksid parem kontsentreeruma tuleviku sõprusele, kui alaliselt meenutama natside minevikukoledusi. Kohli külaskäigu ajal peaminister Shamir katsus mõjutada, et Lääne-Saksamaa ei müüks oma relvi Saudi-Araabiale, meenutades igal momendil natside hirmutegusid ja saksa rahva kohustusi Iisraeli riigi vastu.

Vabastatud naised otsivad siiski romantikat

LONDON — 1980-nda aastakümne vabastatud naised otsivad siiski vanamoelist romantikat rohkem kui midagi muud, selgus ühel Inglismaal tehtud uurimisel. Naised rääkisid küsitlejaile, et nad eelistavad suudlemist ja kaisutamist ning neile meeldivaim tunne tuleb siis, kui neile sosistatakse „Ma armastan sind", mida aga väga vähe on kuulda nüüdisajal.

Hiina sõduri leiutis autojuhtidele

PEKING — Üks hiina sõjaväe tehnik on leiutanud vahendi, mis automaatselt paneb mootori seisma, kui avastab alkoholilõhna autojuhi juures. Elektroonilist vahendit, mille leiutas sõjaväe tehnik Ren Zhichung, hakati valmistama Põhja-Hiinas. Seda olevat juba eksporteeritud Jaapani, Hong Kongi ja Filipiinidele.

Riin Rivanool

AUSUS

Nagu arvata võis olin eelmise jutuga uusaasta alguse aususest jätnud endast sügava mulje ja mu lugejad on oma kogemusi rakendades sama teemat mitmete näidetega täiendada võinud, millest paar tükki otsemaid järgnevad.

Sel ajal, kui 50-ndail aastail palju eestlasi Rootsist Kanadasse üle tuli, oli saabujate hulgas ka Aruketse perekond. Arukeste Augustil oli muuhulgas kaasas üks elektrimootor, mille ta siin rahasaamiseks ühele mootorite firmale müügiks andis ja vastu sai arve, et 8/5 — 1952 on müügiks vastu võetud elektrimootor hinnaga $56.— ja „teatame teile, kui müük on teostunud."

Raha oli väga vaja ja August siis helistas mõnda korda, et kuidas asjad on ja lõpuks sai oma vigasele keelemurdele vastuseks nii:

„Ärge tülitage ühtelugu, helistame ise, kui rahale järele tulla võite!"

Seejärele pani August selle arve oma majapaberite ja muude dokumentide hulka kaante vahele ja elutempo kiirenedes unustas selle asja hoopis ära.

Nüüd, kui ta vanu dokumente sorima hakkas, pudenes see sealt ootamatult välja.

„Vaatab, mis saab," otsustas August ja hoolimata ajalisest aegumisest ja teiste hoiatusist hakkas ta seda asja uuesti ajama. Firma oli küll kolinud ja vana peremees surnud, aga pojad pidasid sama äri edasi. Esiteks vastasid küll kohe, et:

„Kus te see 32 aastat olnud olete, et nüüd seda vana asja ülessoendama hakkate ja nõudma tulete? Kust meie neid vanu pabereid enam teame või leiame?", aga lõpptulemuse kohta võis August siiski kokkuvõtte teha nii:

„Punnisid mis said, aga kui ma lõpuks lubasin nad kohtusse kaevata ja 32 aasta eest rahaprotsente ja mootori hinnatõusu ka veel nõudma hakata, siis ütlesid, et nemad on ausad mehed ja maksavad selle mootori nüüd täpipealt välja. Sain kätte oma $56.—, võin sellega vähemalt naisegi paar korda kinno ja kohvikusse viia, rahaprotsendid ja muud — tühja neist! Näe, ausad tegelased need kanadamaamehed, eks ole!"

Teine lugu juhtus ka mõned head aastad tagasi. Ütleme, et see oli Arukeste Anni, kes oma pojaga oli suvitusreisil Bermudas. Ühe kena kiriku ees leidis Annike sobiva olevat poisist foto teha, et oleks hiljem mäletada ja teistelegi näidata. ... ...

Annike pani fototegemise ajaks oma käekoti kõnnitee servale pingi kõrvale, poiss ronis kirikutrepile ja teiseks võtteks õitsva puu kõrvale ning Annike aina klõpsutas. Jalutasid pärast seda siis veel pikalt ringi, läksid seejärele restorani sööma ja alles siis, mitu tundi hiljem, märkas Annike äkki, et käekotti ei ole. Raha, dokumendid, piletid, reisitshekid, puudritopsid — kõik sees ja kõige täiega kadunud.

„Ju see sinna kiriku ette tänavaäärele maha jäi," arvas Annike ja suure valuga pistsid nad poisiga koos kiriku juurde tagasi.

Ja seal tema siis oligi — see käekott seisis samamoodi püsti tänavaserval nagu ta sinna jäetud sai, ei olnud keegi teda ümbergi liikanud ja samast siis korjas Annike ta uuesti üles ilma, et kaduma oleks läinud midagi.

Õhtul jutustas Annike kogu loo oma peatuspaiga perenaisele ja kiitis suure suuga mustanahaliste suurt ausust, kes ta käekotist mitmel tunnil mööda marssisid ilma seda äranäppamata, mille peale perenaine üsna parajalt muiates lausus: ....

...„No jah, õnne oli teil küll omajagu, ei — õigupoolest oli teil õnne uskumatult palju!" Ja kui veel mõelda, et see ei olnud mingi näru, vaid alles üsna uus ja ilus käekott, siis . . . no jah, inimesed on ju ausad . . ."

Mul on tagavaraks veel mitu head juttu aususest, aga — teate mis — mul sai isu täis neist tänavuse talve külmadest ilmadest ja nüüd ma sõidan ära.

Lähen hoopis ühele üksikule soojamaa kuumale saarele, kuigi asjatundjate poolt hoiatatakse: „No sinutaoline sureb seal küll igavusest ära!" Aga ma ei usu seda päriselt ja musta kleiti ega suririideid ma kaasa küll ei võta.

Nii jätan ma siia kõik maha: oma valutava hamba ravimise, ooperi ja muude teatrite hooajapiletid ja palju muud head ning kaasa võtan vaid supeltrikoo ja vanad sandaalid. Lisaks sellele võtan kaasa siiski ka oma Aadama — ilma temata ma elatud ei saa — ja lugemiseks kohvritäie raamatuid.

Kui sealt saare pealt kirja postiga saata saab, siis ma ehk teile kirjutan, aga kui ei saa, siis pudelipostiga ookeani pidi ma teateid saatma siiski ei hakka.

Eks olgu siis nii ja HÜVASTI!

Jänki läheb . . .

(Algus lk. 2)

Grenada operatsiooni ajal kogu USA meedia käitus vaenulikult ja ülbelt, mõjutades osalt kogu maailma riike seda operatsiooni hukka mõistma.

☆

President Reagan on CIA ja koolide distsipliini parandamiseks otsustavaid samme astunud, kuid meedia pole tema käsutada. Ainsaks lahenduseks siin jääks INFORMATION AGENCY tegevust forsseerida ja eelarvet kümnekordistada, raadio- ja televisioonijaamu asutada ja selmoel kutsuda vaenulikku meediat võistlema võrdsete relvadega! Riiklik televisioon tooks palju mõjukamalt esile konservatiivsed mõtteviisid dialoogides ja diskussioonides ja rahvas saaks rohkem teadlikuks valitsuse seisukohtadest, motiividest ja sellekohastest seletustest, sagedamini ja ilma tsensuurita.

Riiklik televisioon võiks ekraanile tuua „Days After We Surrendered", näidates elu ühes USA linnas **pärast N. Liidule sõbraliku valitsuse kujundamist,** küüditamistest, inimeste kadumistest, varade natsionaliseerimistest koos püsiva hirmutundega nälja, vabaduse ja eluohu pärast.

Kui USA lippu enam rõõmuhõisete saatel ei põletata, vaid põletajad sealsamas pealtvaatajate poolt teenitud nahatäie saavad; kui kohtud suudavad presidendi tulistajat süüdi mõista ja karistada; kui vangide õigusi miinimumini piiratakse,

ja peaasi — kui meedia ja kommentaatorid nendes sündmustes palju kiiduväärset leiavad

— siis tõuseb USA nimi taas ausse ja jänki võib mõnegi sõja võita!

H. Riga.